

FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

ÖMSESIDIGT FÖRTROENDE ELLER RÄTTSTATSPRINCIPEN?

Vilket grundläggande värde prioriteras av EU-domstolen i förhandsavgöranden angående den europeiska arresteringsordern?

**Amanda Lycke
Emilia Kahn**

Program:	Masterprogrammet i offentlig förvaltning, 120 hp
Kurs (kurskod):	Masteruppsats i offentlig förvaltning, 30 hp (FH2508)
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT 2019
Handledare:	Allison Östlund
Examinator:	Vicki Johansson

Förord

Att skriva denna masteruppsats har varit en intressant, utmanande och lärorik process. Vi vill rikta ett stort tack till vår fantastiska handledare Allison Östlund för all hjälp. Vi vill också tacka våra nära och kära för stöttning genom hela uppsatsprocessen – tack!

Slutligen vill vi tacka varandra, för ett bra samarbete, för ett ömsesidigt förtroende och för att vi tillsammans har lyckats göra en uppsats som vi båda är stolta över.

Kronhusgatan, 23 maj 2019

Amanda & Emilia

Sammanfattning

Program:	Masterprogrammet i offentlig förvaltning, 120 hp
Kurs (kurskod):	Masteruppsats i offentlig förvaltning, 30hp (FH2508)
Titel (svensk):	Ömsesidigt förtroende eller rättsstatsprincipen? <i>Vilket grundläggande värde prioriteras av EU-domstolen i förhandsavgöranden angående den europeiska arresteringsordern?</i>
Titel (engelsk):	Mutual trust or Rule of Law? <i>What fundamental value is given priority in the European Court of Justice's judgements in matters concerning the European arrest warrant?</i>
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT 2019
Handledare:	Allison Östlund
Examinator:	Vicki Johansson
Nyckelord:	EU-domstolen, Europeiska arresteringsordern, Grundläggande värden, Rättsstatsprincipen, Värdekonflikt, Värden, Ömsesidigt förtroende

Syfte:	Syftet med studien är att undersöka hur EU-domstolen hanterar konflikterande värden när de dömer i förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern och om EU-domstolen tenderar att prioritera rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende högst.
Teori:	Studiens teoretiska ramverk innefattar värden och värdekonflikter samt våra två utvalda värden rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende.
Metod:	Kvalitativ innehållsanalys med tolkning som verktyg för att finna explicit samt implicit argumentation i alla förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern från de senaste två åren.
Resultat:	Vårt resultat visar att EU-domstolen tenderar att i större utsträckning prioritera principen om ömsesidigt förtroende framför rättsstatsprincipen.

Innehållsförteckning

1 Introduktion	5
2 Bakgrund	7
2.1 EU:s regelverk.....	7
2.1.1 Artikel 7-förfarandet.....	7
2.1.2 Den europeiska arresteringsordern	9
2.1.3 Europeiska kommissionens ramverk för stärkande av rättsstatsprincipen	11
3 Forskningsöversikt	13
4 Teoretiskt ramverk	16
4.1 Värden.....	16
4.2 Värdekonflikter.....	18
4.3 Våra utvalda värden.....	19
4.3.1 Rättsstatsprincipen.....	19
4.3.2 Principen om ömsesidigt förtroende.....	22
4.4 Problemformulering.....	24
4.5 Syfte och frågeställning	26
5 Metod och material	27
5.1 Kvalitativ innehållsanalys.....	27
5.2 Operationalisering av teori.....	28
5.3 Analysverktyg.....	29
5.4 Empiri.....	30
5.5 Tillvägagångssätt för analys.....	33
5.6 Avgränsningar och begränsningar.....	34
6 Analys och resultat	35
6.1 Sammanställt resultat.....	54
7 Slutdiskussion	56
7.1 Förslag till vidare forskning	59
Referenslista	61

1 Introduktion

Under närmare ett decennium har grundläggande värden, med rättsstatsprincipen i fokus, hotats i flera av EU:s medlemsstater (Hirschfeldt, 2018:80; Södersten, 2017:1). EU-samarbetet bygger på att fred ska främjas mellan medlemsstaterna samt att de grundläggande värdena inskrivna i artikel 2 i EU-fördraget ska upprätthållas (Europeiska Unionen, 2019). Samma rättigheter och skyldigheter ska gälla i alla medlemsstater, och för att detta ska fungera krävs det att ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna finns (EAW, 2002).¹ När medlemsstater frångår från dessa grundläggande värden riskerar det att underminera demokratin och påverka det ömsesidiga förtroendet mellan EU:s medlemsstater negativt, vilket i sin tur minskar legitimiteten för EU som aktör och begränsar EU:s möjlighet att uppnå positiva demokratiska förändringar (Magen, 2016:1056). Detta har lett till att EU, för första gången, aktiverat ett sanktionsförfarande i artikel 7 mot Polen som överträtt de grundläggande värdena i artikel 2 (Moberg, 2019:65).

Forskare hävdar att den utveckling som har skett det senaste decenniet är ett tecken på att EU har misslyckats med att hantera hotet mot rättsstaten och att det nu är av största vikt att EU bevisar att de faktiskt värnar om EU-samarbetets grundvärden (Niklewicz, 2017:289). Denna kris återspeglas i både den politiska debatten och i den akademiska världen (se exempelvis Bård & Ballegooij, 2018; Kochenov & Pech, 2015; Magen, 2016; Müller, 2015; Niklewicz, 2017; Pech, 2015; Södersten, 2017).

De två värden som undersöks i denna studie, *rättsstatsprincipen* och *principen om ömsesidigt förtroende*, är grundläggande värden inom EU-samarbetet som båda ska beaktas när EU-domstolen fattar beslut. Rättsstatsprincipen står inskriven i primärrätten (i artikel 2 i EU-fördraget)² medan principen om ömsesidigt förtroende inte har samma juridiska status (Gill-Pedroa & Groussot, 2017:258; Ostropolski, 2015:166–167). Det komplexa med dessa två värden är bland annat att de båda ska genomsyra EU:s arbete och att de behöver samspela för att fungera. Detta belyses tydligt i den europeiska arresteringsordern, EAW, som är ett rambeslut på det straffrättsliga området för överlämnande av personer mellan medlemsstaterna. Den europeiska arresteringsordern bygger på antagandet att det existerar ett ömsesidigt

¹ Rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2002/584/RIF)

² Fördraget om Europeiska unionen

förtroende mellan EU:s medlemsstater, och den arbetar för att de grundläggande rättigheterna såsom rättsstatsprincipen ska uppfyllas (EAW, 2002).

De två utvalda värdena är båda en viktig del av EU och den europeiska arresteringsordern, dock visar forskning att ett värde alltid står högre i hierarkin och anses därmed vara viktigare (Beck Jørgensen & Bozeman, 2007:369–370). Att värden kan hamna i konflikt med varandra är ingen nyhet. Det är inte heller en nyhet att värdekonflikter är vanliga när beslut ska fattas (Buchanan & Mullstone, 1979:280; de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1104–1105; Molina & Spicer, 2004:295–296; Nabatchi, 2018; 59–61; Pesch, 2008:235; Spicer, 2009:539–540). Detta kan påverka EU-domstolen när beslut fattas och syftet med denna studie är därmed att undersöka hur EU-domstolen hanterar värdekonflikten att två grundläggande värden, rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende, står emot varandra. Vi analyserar EU-domstolens förhandsavgöranden i ärenden gällande den europeiska arresteringsordern för att undersöka om EU-domstolen tenderar att prioritera ett av värdena framför det andra när de fattar beslut. Detta är av stort intresse, då EU-domstolen besitter en stor makt och deras beslut har en starkt normerande effekt i EU:s medlemsstater.

2 Bakgrund

I detta avsnitt går vi igenom de regelverk och förfaranden som vi kommer att hänvisa till återkommande i studien.

2.1 EU:s regelverk

Hela EU-samarbetet vilar på grundfördrag som är godkända av alla medlemsstater. Dessa skapar ett gemensamt ramverk och är EU:s primärrätt. Förutom primärrätten så finns sekundärrätten som innefattar de direktiv och förordningar som EU:s institutioner beslutar om. EU:s två främsta grundfördrag är *Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt* (EUF-fördraget) samt *Fördraget om Europeiska Unionen* (EU-fördraget). Grundfördragen innehåller bestämmelser över institutionernas regelverk, vilka funktioner de har och vilka politikområden som EU får besluta inom (EU-fördragen).³

Inom primärrätten, i artikel 2 i Fördraget om den Europeiska unionen, återfinns de grundläggande värdena som EU-samarbetet bygger på:

”Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män.” (artikel 2 i Fördraget om Europeiska unionen).

2.1.1 Artikel 7-förfarandet

Artikel 7-förfarandet är inskrivet i primärrätten och ska säkerställa att EU:s medlemsstater följer EU:s gemensamma värden (artikel 7 i EU-fördraget). Artikel 7 hänvisar till de grundläggande värdena i artikel 2 i EU-fördraget. En aktivering av artikel 7 innebär att en medlemsstat har överträtt en av EU:s värderingar, inte en viss bestämmelse. Artikel 7-förfarandet är uppdelat i två delar. Den första delen är det så kallade ”naming and shaming”-förfarandet, som används förebyggande. Den andra delen, sanktionsförfarandet, även kallat ”atombomben”, används när en medlemsstat inte respekterar värdena i artikel 2 i EU-fördraget, däribland rättsstatsprincipen (Bárd & Ballegooij, 2018:360; Niklewicz, 2017:285; Södersten, 2017:5).

³ Fördraget om Europeiska unionen & Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Den första delen, "naming and shaming"-förfarandet, innebär främst att en medlemsstat som starkt riskerar att bryta mot värdena i artikel 2 pekas ut (Niklewicz, 2017:285; Södersten, 2017:11). För att detta ska aktiveras krävs det att en majoritet på fyra femtedelar av ministerrådet godkänner det (Bárd & van Ballegooij, 2018:360; Niklewicz, 2017:285). Detta ska fungera som en tidig varning för de medlemsstater som riskerar att bryta mot de grundläggande värdena (Bárd & van Ballegooij, 2018:365; Kochenov & Pech, 2015:221).

Sanktionsförfarandet, den så kallade "atombomben", innebär att en medlemsstat som inte uppfyller värdena i artikel 2 kan få sina rösträttigheter i EU indragna (Niklewicz, 2017:282; Södersten, 2017:2). Den kallas "atombomben" eftersom det är EU:s starkaste ingripande. Dock är den praktiskt taget omöjlig att använda då det krävs flera olika beslut för att en aktivering ska göras (Södersten, 2017:2,7). För att "atombomben" ska aktiveras krävs det enhälligt majoritet, det vill säga att alla medlemsstater (förutom den medlemsstat som anklagas för överträdelsen) röstar för att utesluta den medlemsstat som ärendet gäller (Bárd & Ballegooij, 2018:360; Niklewicz, 2017:285). Niklewicz (2017) menar att detta riskerar att en medlemsstat som bryter mot de grundläggande värdena inte blir särskilt skrämmd av EU:s försvar av dessa, då det i praktiken är väldigt svårt att nå fullständig enhällighet mellan EU:s medlemsstater. Detta kan leda till att en medlemsstat som inte respekterar värdena antar att den enda konsekvensen som kan komma av sitt beteende är "naming and shaming", det vill säga den första delen av artikel 7-förfarandet (Niklewicz, 2017:285).

Müller (2015) menar att artikel 7-förfarandet inte ska ses som ett verktyg för den Europeiska kommissionen att ingripa när en medlemsstat bryter mot de grundläggande värdena, utan som ett verktyg som kan användas för att utifrån ett moraliskt perspektiv informera medlemsstater när en annan stat bryter mot värdena. Verktuget innebär att EU kan ge rekommendationer och peka ut att en medlemsstat inte respekterar värdena, men i slutändan, menar Müller, att allt bygger på en förhoppning om att medlemsstaten rättar in sig i ledet (Müller, 2015:144).

Användningen av artikel 7 som ett verktyg för att hantera hot mot rättsstaten har ifrågasatts (Kochenov & Pech, 2015; Müller, 2015; Niklewicz, 2017; Bárd & van Ballegooij; Pech, 2015), eftersom den aldrig tidigare använts förrän nu i Polen (Europeiska kommissionen, 2018⁴; Moberg, 2019). EU har alltså inte utnyttjat artikel 7-förfarandet tidigare, trots liknande fall i

⁴ Rättsstatsprincipen – EU-kommissionen väcker talan mot Polen vid EU-domstolen för att skydda Högsta domstolens oberoende i Polen den 24 september 2018

Ungern år 2010 och i Rumänien år 2011. Kritiker menar att det verkar som att EU inte vågar gå in och använda den, trots att en medlemsstat bryter mot de grundläggande rättigheterna, eller när det innebär en klar risk för att medlemsstaten bryter mot EU:s centrala värden (Kochenov & Pech, 2015:516–517; Müller, 2015:147). Bárd & van Ballegooij (2018) menar att det även finns en politisk ovilja bland medlemsstaterna att använda sig av artikel 7-förfarandet på grund av artikelns konstruktion, vilket sätter en press på staterna att kritisera varandra om ett beslut skall fattas (Bárd & van Ballegooij, 2018:355).

2.1.2 Den europeiska arresteringsordern

Den 13 juni år 2002 antog Europeiska unionens råd ett rambeslut för en europeisk arresteringsorder, som är bindande för alla medlemsstater. Hädanefter använder vi europeisk arresteringsorder, arresteringsorder och rambeslut synonymt. Rambeslutet ersatte alla tidigare regelverk gällande utlämning mellan EU:s medlemsstater och är en del av EU:s sekundärrätt (skäl 11 i preamble EAW, 2002).⁵ Syftet med rambeslutet är att skapa ett förtroende mellan medlemsstaterna. Rambeslutet bygger på principen om ett ömsesidigt erkännande mellan medlemsstaterna. Genom ett gemensamt regelverk ska medlemsstaternas samarbete på det straffrättsliga området stärkas, vilket ska förbättra och förenkla processerna (skäl 2 & 5 i preamble EAW, 2002). Europeiska arresteringsordern utfärdas av en rättslig myndighet i den medlemsstat som vill att den berörda personen ska överlämnas, och ska verkställas av en rättslig myndighet i en annan medlemsstat som överlämnar den berörda personen (artikel 1 i preamble EAW, 2002). Europeiska arresteringsordern ska säkerställa att ingen utvisas eller utlämnas till en medlemsstat där individen riskerar att utsättas för allvarliga humanitära konsekvenser, såsom tortyr, förnedring eller inte erhåller en rättssäker prövning (skäl 13 i preamble EAW, 2002).

Anledningen till arresteringsordern är att EU vill stärka samarbetet mellan medlemsstaterna och stärka EU:s grundfundament, det vill säga, frihet, säkerhet och rättvisa (skäl 5 i preamble EAW, 2002). EU:s medlemsstater är skyldiga att genomföra alla europeiska arresteringsorder efter principen om ömsesidigt erkännande, samtidigt som varje medlemsstat ska respektera EU:s grundläggande rättigheter och principer som återfinns i EU-fördraget (artikel 1 i EAW, 2002). Däremot finns det vissa fall där medlemsstater inte ska verkställa den europeiska arresteringsordern. Dessa är om brottet det handlar om har amnesti i verkställande medlemsstat,

⁵ Rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2002/584/RIF)

om den berörda personen inte kan ställas till svars straffrättsligt för sina handlingar på grund av sin ålder enligt lag i verkställande medlemsstat, eller om den berörda personens fall prövats och domen vunnit laga kraft i en medlemsstat (artikel 3 i EAW, 2002). Det finns även tillfällen när medlemsstaterna själva får besluta huruvida de ska verkställa den europeiska arresteringsordern. Dessa är bland annat om den verkställande medlemsstaten i sin lagstiftning inte ser det aktuella brottet som ett brott, om den berörda personen har begått samma brott i den verkställande medlemsstaten som i den utfärdande medlemsstaten eller om brottet har preskriberats. Arresteringsordern får även vägras om den verkställande staten inte tänker åtala den berörda personen för aktuellt brott (artikel 4 i EAW, 2002).

Den europeiska arresteringsordern uppger att personer som har begått brottsliga handlingar vars rättsföljd överstiger ett års fängelse i den utfärdande medlemsstaten, eller som redan har blivit dömda till minst fyra månader frihetsberövande straff, skyndsamt ska överlämnas mellan medlemsstaterna (artikel 4 i EAW, 2002). Den berörda personen skall också informeras om arresteringsordern och erhålla förutsättningar att uttala sig gällande utlämnandet samt erhålla andra processuella rättigheter, såsom exempelvis tolk och rätt till advokat (artikel 11 i EAW, 2002)

Den 28 mars år 2009 kom ändringsrättsakten om europeisk arresteringsorder där rambeslutet uppdaterades (EAW, 2009).⁶ Anledningen till uppdateringen var att stärka de grundläggande rättigheterna och uppnå en mer rättvis process (artikel 1 i EAW, 2009). Detta ska bland annat uppnås genom utökade rättigheter för den berörda personen att medverka vid förhandling genom att erbjuda tydligare information gällande processen (artikel 3 i EAW, 2009). I och med denna ändring är avsikten också att stärka det ömsesidiga erkännandet mellan medlemsstaterna och underlätta det straffrättsliga arbetet mellan dem (EAW, 2009). Den europeiska arresteringsordern fungerar som ett bindande ramverk mellan medlemsstaterna och EU-domstolen är en rådgivande aktör där medlemsstaterna genom förhandsavgörande kan be om hjälp med tolkning av rambeslutet (van der Mei, 2017:882–885). Detta gör det intressant att studera just förhandsavgöranden och hur EU-domstolen tenderar att fatta beslut gällande den europeiska arresteringsordern.

⁶ Rådets rambeslut av den 26 februari 2009 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2009/299/RIF)

2.1.3 Europeiska kommissionens ramverk för stärkande av rättsstatsprincipen

I mars år 2014 lade den Europeiska kommissionen fram ett ramverk med syfte att stärka arbetet med rättsstatsprincipen inom EU-samarbetet. Ramverket skulle generera ett förtydligande av principen och hur den skall användas (Bárd & van Ballegooij, 2018:355; Kochenov & Pech, 2015:512–514). EU:s tidigare regelverk var inte tillräckligt bra utformat för att hantera den problematik som uppstod när en medlemsstat inte uppfyller rättsstatsprincipen eller när det förekommer hot mot EU:s grundläggande värderingar (Kochenov & Pech, 2015:512–514; Pech, 2015:12). Det ansågs att det behövdes ett ”mjukare” verktyg än artikel 7-förfarandet för att hantera hot mot rättsstaten. Ramverket är ett supplement till artikel 7-förfarandet (Södersten, 2017:4) och ska förhindra att hot mot rättsstaten förstärks så mycket att Europeiska kommissionen tvingas att aktivera artikel 7-förfarandet (Bárd & van Ballegooij, 2018:355; Europeiska kommissionen, 2014:3).⁷

Hotet mot rättsstaten i EU gav Europeiska kommissionen legitimitet att framföra ramverket, samtidigt som flera av medlemsstaterna också förespråkade klarhet i frågan då det fanns en rädsla för att vissa länder inte uppfyller de värden som rättsstatsprincipen innebär. I och med införandet av ramverket ska det bli lättare för Europeiska kommissionen att ge rekommendationer eller rapportera till Ministerrådet, vid situationer där det förekommer ett hot mot rättsstaten (Kochenov & Pech, 2015:514–515).

Ramverket fungerar i tre olika steg: bedömning, rekommendation och uppföljning. Dessa ger Europeiska kommissionen olika typer av verktyg beroende på i vilket stadie de anser att en medlemsstat bryter mot rättsstatsprincipen, och vilken åtgärd de anser krävs (Europeiska kommissionen, 2014:3⁸; Kochenov & Pech, 2015:524–525; Södersten, 2017:4–5). Ramverket kan i sig inte leda till sanktioner för medlemsstater, utan konsekvensen om ramverket inte fungerar är att det kan leda till att artikel 7-förfarandet aktiveras, vilket kan innebära sanktioner (Södersten, 2017:5). Att aktivera artikel 7-förfarandet är dock en sista utväg (artikel 7 i EU-fördraget).

Det har framförts kritik mot Europeiska kommissionens ramverk. Bland annat menar Södersten (2017) att ärendet gällande Polens hot mot rättsstaten är ett bevis på att ramverket inte fungerar, trots att den Europeiska kommissionen har gett Polen tre stycken rekommendationer

⁷ BILAGOR till MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET En ny EU-ram för att stärka rättsstatsprincipen

⁸ Ibid.

(Södersten, 2017:8–9). Även Niklewicz (2017) kritiserar ramverket samt artikel 7-förfarandet och menar att de måste förstärkas för att dels göra det tydligt att EU inte tolererar hot mot rättsstaten och dels för att kunna skydda rättsstatsprincipen i framtiden (Niklewicz, 2017:282). Niklewicz påpekar också att varken ramverket eller artikel 7-förfarandet fungerar, och att det är tydligt i och med att EU inte har lyckats stoppa Polens överträdelser av rättsstatsprincipen. Han menar att dessa skyddsförfaranden är ineffektiva och tidskrävande. Det är, enligt honom, tydligt att den Europeiska kommissionen verkar ha utformat ramverket utifrån ett antagande om att medlemsstaterna skulle agera efter liberala demokrativärden och att eventuella överträdelser i så fall skulle vara ett misstag eller ett missförstånd (Niklewicz, 2017:286). Kochenov & Pech (2015) kritiserar ramverket för att det bygger på att dialogen mellan den medlemsstat som ärendet gäller och kommissionen ska härleda till ett resultat (Kochenov & Pech, 2015:532).

3 Forskningsöversikt

I detta kapitel presenterar vi tidigare forskning om den europeiska arresteringsordern samt om våra utvalda värden, rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende.

Den europeiska arresteringsordern var ett steg för att harmonisera medlemsstaterna på det straffrättsliga området. I arresteringsordern förutsätts det att medlemsstaterna erkänner varandras juridiska system och att de har ett ömsesidigt förtroende för varandra. Det innebär bland annat att de domstolsbeslut som fattas i en medlemsstat även skall gälla i övriga medlemsstater. Weller (2015) menar dock att detta inte fungerar i praktiken och att det är svårt att arbeta utifrån ett system som bygger på teorin att detta faktiskt existerar. Det gör att det idag har uppstått konflikter i hur politiken är utformad och hur policys skall användas när detta förtroende inte finns. EU har tidigare utgått från att ett ömsesidigt förtroende existerar och bygger politik kring detta, men har, enligt Weller, allt mer börjat uppmärksamma att så kanske inte är fallet (Weller, 2015:67). Även Ostropolski (2015) menar att det finns indikationer på att det ömsesidiga förtroendet inte är så högt som man antar (Ostropolski, 2015:171).

Sedan rambeslutet om den europeiska arresteringsordern antogs år 2002, har forskare studerat arresteringsordern utifrån olika utgångspunkter. Ouwerkerk (2018) har studerat vilka värden som beaktas mest när EU-domstolen dömer i mål, där effektiviteten av europeiska arresteringsordern står mot grundläggande rättigheter. Ouwerkerks bidrag till forskningen är att se om EU-domstolen dömer olika i mål beroende på brottets karaktär, och hon kommer fram till att det kan finnas en potentiell påverkan. Hon framför att EU-domstolen verkar ha skiftat riktning till fördel för grundläggande rättigheter framför upprätthållandet av effektiviteten, som hon menar tidigare verkar varit det primära målet (Ouwerkerk, 2018:103–104). Däremot Bárd och van Ballegooij (2018), som har studerat relationen mellan medlemsstaternas juridiska självständighet och EU:s samarbete kring ömsesidigt erkännande i straffrättsliga frågor, kommer fram till att EU-domstolen tenderar att allt mer frångå upprätthållandet av de grundläggande värdena i sina domar (Bárd & van Ballegooij, 2018:353).

Böse (2015) har studerat den europeiska arresteringsordern utifrån principen om ömsesidigt förtroende och juridisk kontroll, och ställer dessa i relation till mänskliga rättigheter (Böse, 2015). Ett liknande exempel är van der Mei (2017) som även han diskuterar den europeiska arresteringsordern. Han menar att ömsesidigt erkännande kan stå i konflikt med de mänskliga

rättigheterna för den individ som arresteringsordern gäller (van der Mei, 2017:883). I sin studie gör van der Mei en analytisk överblick över EU-domstolens domar för att se om den europeiska arresteringsordern har gett medlemsstaternas nationella domstolar större möjligheter att främja de grundläggande rättigheterna eller inte. Han kommer fram till att EU-domstolen tenderar att lägga ett större fokus på de grundläggande rättigheterna och han ser att ett mönster har börjat att utvecklas i och med att EU-domstolen antar fler domar som värdesätter de grundläggande värderingarna i allt högre grad än tidigare. Han anser att det är en balansgång för EU-domstolen att hitta ett sätt att säkerställa att de grundläggande värdena i medlemsstaterna uppfylls, samtidigt som den europeiska arresteringsordern flyter på effektivt och att det fungerar (van der Mei, 2017:903–904).

Södersten (2017) tar upp olika skäl till varför krisen om rättsstaten är problematisk, och kopplar det till det ömsesidiga förtroendet. Hon menar att om rättsstaten inte respekteras så påverkas det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna negativt, vilket i sin tur påverkar bland annat lagstiftningsprocessen i EU. Det hotar också hela EU-samarbetet eftersom en stor del av EU:s DNA inte uppfylls och det ömsesidiga erkännandet av nationella domstolars domar hotas. Med detta hotas också den europeiska arresteringsordern eftersom den bygger på att detta erkännande och förtroende mellan medlemsstaterna finns. Det förstör även EU:s legitimitet gällande EU:s arbete att främja rättsstaten runt om i världen samt att den fria rörligheten kan påverkas då det är av stor vikt att rättsstaten respekteras för att den ska fungera (Södersten, 2017:3). Södersten (2017) påpekar också att EU inte har lyckats vända krisen, trots att upprätthållandet av rättsstatsprincipen i EU-samarbetet är av stor vikt. Detta kan, enligt Södersten, bero på att EU har en långt tillbakagående vana av att vilja främja samarbetet i EU (Södersten, 2017:2).

Tidigare forskning påvisar också att EU:s försvarsprocesser för hantering av hot mot rättsstaten inte är tillräckligt effektiva eller används på fel sätt (Bárd & van Ballegooij 2018; Kochenov & Pech, 2015; Müller, 2015; Niklewicz, 2017; Pech, 2015). Exempelvis Niklewicz (2017) tar upp hotet mot rättsstaten i Polen och menar att det är ett tydligt exempel på att EU:s processer för att försvara de grundläggande värdena har misslyckats och att EU måste bevisa att de bryr sig om den liberala demokratin, vilken utgör EU:s fundament och är det som rättsstatsprincipen innebär (Niklewicz, 2017:289). Det krävs att EU effektiviserar och förstärker sitt försvar mot medlemsstater som bryter mot de grundläggande värdena för att de ska kunna hantera liknande fall i framtiden. Om de grundläggande värdena åsidosätts menar han att hela EU-samarbetet

blir meningslöst. Om EU ska ha någon avskräckande effekt på medlemsstater som bryter mot de grundläggande värdena måste de förstärka sina försvarsprocesser, och inte vara naiva nog att tro att allt kan lösas genom dialog (Niklewicz, 2017:287–288).

Principen om ömsesidigt förtroende mellan EU:s medlemsstater har varit föremål för många studier, med olika ingångar (se exempelvis Bárd och van Ballegooij, 2018; Mitsilegas, 2015; Storskrubb, 2016; Hazelhorst, 2018; Gill-Pedro och Groussot, 2017; Efrat, 2018; van Sliedregt, 2007; Marletta, 2017; Schwarz, 2018; Ostropolski, 2015; Beck, 2017; Rizcallah, 2019). Exempelvis Prechal (2017) har studerat principen om ömsesidigt förtroende och hur det har utformats utifrån EU-domstolens domar och menar att domar och rättspraxis som nämner ömsesidigt förtroende ger en bild av vad principen innebär, hur den ska conceptualiseras och användas. Hon påpekar att det är viktigt att beakta att principen om ömsesidigt förtroende baseras på antagandet att detta förtroende finns mellan medlemsstaterna, och är alltså inte alltid en bild av hur det är i praktiken (Prechal, 2017).

Tidigare forskning visar, som vi har nämnt, olika resultat. Det förekommer studier som påvisar att det verkar som att EU-domstolen allt mer beaktar de grundläggande rättigheterna när de fattar beslut (se exempelvis van der Mei, 2017; Ouwerkerk, 2018). Å andra sidan visar andra studier att EU-domstolen inte främjar de grundläggande rättigheterna i sina beslut (Bárd & van Ballegooij, 2018) utan fattar beslut för att upprätthålla gemenskapen och samarbetet mellan EU:s medlemsstater (Beck, 2017; Södersten, 2017:2). Att EU inte vågar använda sig av artikel 7-förfarandet för att försvara de grundläggande rättigheterna (Kochenov & Pech, 2015:516–517; Müller, 2015:147) kan också ses som ett tecken på att de grundläggande rättigheterna inte prioriteras.

4 Teoretiskt ramverk

I detta kapitel går vi igenom studiens teoretiska ramverk. Vi börjar med att gå igenom värden och värdekonflikter för att sedan presentera våra två utvalda värden, rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende.

4.1 Värden

Värden kan definieras på flera olika sätt. Vi tar avstamp i den allmänspråkliga och filosofiska definitionen där vi ser värden som riktlinjer och principer för agerande för vad som anses vara önskvärt och icke önskvärt (Halstead & Taylor, 2000:169; Oxford Dictionary, 2019; Schwartz & Bilsky, 1987:551; Witesman & Walters, 2015:87). Värden kan ses som förhållandevis bestående standarder som vägleder både beteende och de beslut som fattas (Nabatchi, 2018:60). Värden kan också ses som personliga värderingar eller bedömningar som härleds av känslor eller kunskap (Bozeman, 2007:13–14; Nabatchi, 2018:60).

Värden är viktiga i den offentliga förvaltningen (Buchanan & Mullstone, 1979:261–262; Nabatchi, 2018:59). Dock finns det ingen entydig definition av vad som ska anses vara offentliga värden (Beck Jörgensen & Bozeman, 2002:65; de Bruijn & Dicke, 2006:721, 731; Fukumoto & Bozeman, 2018:4; Steenhuisen, Dicke & de Bruijn, 2009:494–496; van der Wal & van Hout, 2009:220). Detta leder till att forskare försöker identifiera och definiera offentliga värden (Fukumoto & Bozeman, 2018:1). Detta är problematiskt på grund av att de offentliga värdena kan förändras över tid (de Bruijn & Dicke, 2006:731; Fukumoto & Bozeman, 2018:2-7) samt för att de påverkas av politiska eller sociala förändringar i samhället (Fukumoto & Bozeman, 2018:2-7). Offentliga värden kan även stå i konflikt med varandra eller inom sig själva (de Bruijn & Dicke, 2006:721; van der Wal & van Hout, 2009:220). Fortsättningsvis kommer vi att använda oss av benämningen offentliga värden och värden synonymt, det vill säga när vi skriver värden menar vi offentliga värden.

I forskningen varierar det vad som benämns som offentliga värden (Beck Jörgensen & Bozeman, 2002:66–68; de Bruijn & Dicke, 2006:718; Fukumoto & Bozeman, 2018:4; van der Wal & van Hout, 2009:221). Beck Jörgensen och Sörensen (2012) och Nabatchi (2018) menar att offentliga värden syftar till de rådande sociala standarder, ideal och principer som finns i samhället och som ska upprätthållas av staten och offentliga organisationer (Beck Jörgensen & Sörensen, 2012:72; Nabatchi, 2018:60). Det är de värden i samhället som det råder

normgivande konsensus kring. Exempel på offentliga värden är vilka skyldigheter medborgare ska uppfylla gentemot staten, samhället och andra medborgare, vilka rättigheter och fördelar medborgare har rätt till samt de principer som ska styra staten och policyskapande (Bozeman, 2007:13–14; Fukumoto & Bozeman, 2018:2; Nabatchi, 2018:60). För att ett värde ska kunna anses vara ett offentligt värde, menar de Bruijn & Dicke (2006), att värdet ska innebära att samhället gynnas av det (de Bruijn & Dicke, 2006:719). Andra värden som brukar inkluderas i offentliga värden är exempelvis rättsstatsprincipen, effektivitet och transparens, tradition, uppförandekod, politiskt ansvarstagande och jämlikhet (Beck Jörgensen & Bozeman, 2002:64, 66–68; Beck Jörgensen & Sörensen, 2012:71; de Bruijn & Dicke, 2006:719). Värden kan också innehålla personliga värderingar och motsättningar mellan känslor och kunskap (Fukumoto & Bozeman, 2018:11).

Det kan ta lång tid innan ett offentligt värde accepteras. Därav kan förändringen av offentliga värden gå långsamt och det sker relativt sällan (Bozeman & Johnson, 2015:65; Fukumoto & Bozeman, 2018:7). Vissa offentliga värden kan ses som viktigare än andra offentliga värden, och accepteras enklare av allmänheten. De värden som anses vara av större vikt kan ses som absoluta värden. De värden som inte anses lika viktiga kan ses som relativa värden. Relativa värden kan åsidosättas för ett viktigare värde eller för att det sker förändringar i samhället (Fukumoto & Bozeman, 2018:8). Olika värden kan därmed forma en värdehierarki beroende på hur viktiga de anses vara (Beck Jörgensen & Bozeman, 2007:356,369–370). Beck Jörgensen och Bozeman (2007) menar att två värden kan ses som viktiga, dock måste ett av värdena alltid stå högre i hierarkin än det andra (Beck Jörgensen & Bozeman, 2007:369–370).

Under de senaste tio åren har det blivit ett ökat fokus på offentliga värden i forskning inom offentlig förvaltning (de Graaf & van der Wal, 2010:624; Fukumoto & Bozeman, 2018:1). Se exempelvis Beck Jörgensen och Sörensen (2012), de Graaf, Huberts och Smulders (2016), Nabatchi (2018), Steenhuisen, Dicke och de Bruijn (2009) samt van der Wal och van Hout (2009). Forskningen om offentliga värden är bred och har flera olika ingångspunkter (de Bruijn & Dicke, 2006:718–719; Fukumoto & Bozeman, 2018:1). Exempelvis Fukumoto och Bozeman (2018) för fram att det inte finns någon enhetlig färdig teori gällande offentliga värden, och påpekar att forskares försök att bygga upp teorin har resulterat i olika klassificeringar, tolkningar och definitioner av offentliga värden (Fukumoto & Bozeman, 2018:4–5). De tar också upp att det inom forskningen finns huvudsakligen två olika dimensioner. En dimension som främst fokuserar på tjänstemannens värderingar samt eventuella styrningsproblem. Den

andra dimensionen, som är mer relevant för denna studie, fokuserar på att urskilja vilka de offentliga värdena är och hur de ska användas för att uppfyllas. Inom denna dimension är det inte bara viktigt att förvaltningen uppfyller de offentliga värdena utan det påpekas också att de offentliga värdena kan vara en del av agendan för politiker, organisationer, samhället i stort och dess medborgare (Fukumoto & Bozeman, 2018:1). Fukumoto och Bozeman (2018) menar att forskningen har gått från den första dimensionen till att allt mer fokusera på den andra dimensionen (Fukumoto & Bozeman, 2018:7). Detta gäller även för vår studie, då ett större fokus läggs på användandet av offentliga värden.

Nabatchi (2018) tar upp två olika ramverk för offentliga värden. Dessa är byråkratiskt etos och demokratiskt etos. Det byråkratiska etoset ses ofta som det dominerande ramverket och innefattar värden som exempelvis effektivitet, lojalitet, effekt och hierarki. Det demokratiska etoset innefattar värden som exempelvis konstitutionalism, det offentligas intressen, rättvisa och social jämlikhet (Nabatchi, 2018:61–62).

4.2 Värdekonflikter

Utifrån det vi har presenterat om värden kan vi även se att de kan stå i konflikt med varandra och att värdekonflikter tenderar att vara en del av den offentlig förvaltningen (de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1107; O’Kelly & Dubnick, 2005:394; Pesch, 2008:335; van der Wal & van Hout, 2009:223). Trots detta menar de Graaf, Huberts och Smulders (2016) att det saknas forskning i offentlig förvaltning gällande just värdekonflikter (de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1105). Lagstiftning och regler innefattar flera olika värden som ska beaktas, vilket innebär att tolkningar måste göras (de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1105; Molina & Spicer, 2004:295–296; Nabatchi, 2018; 61; Pesch, 2008:235). Det är vanligt att olika värden står i konflikt med varandra, och dessa konflikter är inte alltid enkla att hantera eller lösa (Buchanan & Mullstone, 1979:280; Nabatchi, 2018:59). När beslut fattas måste värdekonflikter beaktas (de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1104; Pesch, 2008:235; Spicer, 2009:539–540). Kontext, lojalitet och olika intressen påverkar också beslut som fattas, och det är, enligt van der Wal och van Hout (2009), omöjligt att alltid beakta samma värde. Dock brukar vanligen lagen gå före i samband med beslutsfattande (Nabatchi, 2018:64; van der Wal & van Hout, 2009:228).

Forskning om värdekonflikter har fått ett uppsving på 2000-talet (de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1106). Se exempelvis de Graaf och van der Wal (2010), Pesch (2008), van der Wal, de Graaf och Lawton (2011) samt Witesman och Walters (2015). Många teoretiska studier

fokuserar på värdekonflikten mellan att agera på ”rätt” sätt och att uppnå positiva resultat, eller konflikten mellan processuella värden, exempelvis lagenlighet och transparens, och output värden, exempelvis effektivitet (de Graaf, Huberts & Smulders, 2016:1106) Van der Wal och van Hout (2009) argumenterar för att olika offentliga värden och grupper av offentliga värden kan stå mot andra värden eller grupper av värden (van der Wal & van Hout, 2009:221). Beck Jörgensen och Bozeman (2007) diskuterar hur olika värden kan vara i konflikt eller samspela med varandra. De resonerar kring huruvida olika värden gör så att andra värden uppfylls eller att olika värden behöver varandra för att kunna uppfyllas (Beck Jörgensen & Bozeman, 2007:356).

4.3 Våra utvalda värden

4.3.1 Rättsstatsprincipen

Ett återkommande tema i forskning som hanterar rättsstatsprincipen är det komplexa med att det inte finns en entydig definition av begreppet eller hur det ska användas (Burlyuk, 2014:37; Kochenov & Pech, 2015:519–520; Magen, 2016:1051; Niklewicz, 2017:286; Pech, 2015:9–10; Pech, 2017:99; Södersten, 2017:3,8). Detta gör att användningen av principen skiftar och kan förändras från fall till fall (Burlyuk 2014:37). Begreppet innefattar olika normer för hur tillämpandet av offentlig makt ska regleras (Burlyuk, 2014:27; Kochenov & Pech, 2015:519–520; Magen, 2016:1051; Niklewicz, 2017:286; Pech, 2015:9–10; Södersten, 2017:3,8). Detta skiljer sig även åt beroende på samhällsstruktur, tid och rättskultur (Södersten, 2017:2). Rättsstatsprincipens utveckling i Europa har varit komplex och begreppets innebörd och vidd har förändrats med tiden (Hirschfeldt, 2018:80). På 1980-talet blev rättsstatsprincipen en del av den europeiska integrationen för första gången och med Köpenhamnskriterierna år 1993 tillkom ökade krav på de stater som vill bli medlemmar i EU genom att de måste försäkra att rättsstatsprincipen upprätthålls (Magen, 2016:1056).

Den exakta innebörden av rättsstatsprincipen kan skilja sig mellan EU:s medlemsstater på grund av medlemsstaternas egna konstitutionella system. I den Europeiska kommissionens ramverk om rättsstatsprincipen återfinns dock sex olika dimensioner till begreppet rättsstat. Dessa är principen om konstitutionalism, rättssäkerhet, förbud mot godtycke hos de med verkställande makt, neutral och effektiv rättslig prövning, rätt till en rättvis rättegång samt allas likhet inför lagen. Rättssäkerhet syftar till att retroaktiv ändring av regler inte får förekomma och reglerna ska vara tydliga och gå att förutspå. Förbud mot godtycke hos de med verkställande makt är ett skydd mot ingripanden som inte baseras på lag eller är oproportionerliga. Neutral

och effektiv rättslig prövning syftar till att alla har rätt till en prövning av en domstol som respekterar de grundläggande rättigheterna. Rättvis rättegång innebär att alla har rätt till en rättegång som inte är partisk (Europeiska kommissionen, 2014).⁹

Begreppet rättsstat används av flera olika professioner, bland annat jurister, diplomater, politiker, ekonomer, byråkrater och akademiker. De syftar ofta till olika definitioner av begreppet, vilka inte särskiljs när begreppet används. Dessa påminner om EU:s definition och är bland annat likhet inför lagen, lag och ordning, mänsklig säkerhet, effektiv och lättillgänglig rättvisa samt att offentliga makten ska respektera de grundläggande rättigheterna (Magen, 2016:1051–1052).

Rättsstatsprincipen återfinns i primärrätten i artikel 2 i EU-fördraget. Dock, som nämnt tidigare, definieras inte rättsstatsprincipen tydligt, utan fungerar som en princip som skall genomsyra allt arbete när politik, mål och prioriteringar utformas och antas inom EU (Burlyuk, 2014:27; Kochenov & Pech, 2015:519–520; Magen, 2016:1051; Niklewicz, 2017:286; Pech, 2015:9–10; Södersten, 2017:3,8). Detta ger EU ett brett utrymme att tolka rättsstatsprincipen och formulera den politik som de vill föra och EU kan fatta beslut utan större motivering än att det baserar sig på rättsstatsprincipen (Kochenov & Pech, 2015:519–520; Pech, 2015:9–10). EU-domstolen är en viktig aktör, då domstolen har till uppgift att tolka lagstiftningen, vilket även innebär en tolkning av hur principen skall användas. EU-domstolens tolkning ger principen mening, vilket kan vara avgörande när olika beslut fattas. Att rättsstatsprincipen inte formuleras tydligt har lett till en diskussion gällande huruvida artikel 2 kan innebära rättsliga skyldigheter eller inte (Kochenov & Pech, 2015:519–520; Södersten, 2017:8). EU:s politiska och juridiska system förlitar sig dock på antagandet att alla EU:s medlemsstater fogar sig efter de värden som återfinns i artikel 2 (Magen, 2016:1055).

Rättsstatsprincipen sammankopplas med andra grundläggande värden, såsom demokrati och mänskliga rättigheter, och ska ses som sammanvävda och ömsesidiga principer (Kochenov & Pech, 2015:523; Pech, 2015:10). Det framgår dock inte vilken relation rättsstatsprincipen har till övriga värden i artikel 2 (Magen, 2016:1051). Magen (2016) menar att den vaga definitionen av rättsstatsprincipen leder till att principen kan tolkas på ett sätt som kanske mer passar in under begreppen demokrati eller mänskliga rättigheter (Magen, 2016:1058). Södersten (2017)

⁹ BILAGOR till MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET En ny EU-ram för att stärka rättsstatsprincipen

framför att även om värdena i artikel 2 alla är väsentliga i EU-samarbetet, kan rättsstatsprincipen ses som ett överordnat värde då de andra värdena inte kan uppfyllas om rättsstaten inte respekteras (Södersten, 2017:3). Magen (2016) menar att principen kan ses som det klister som håller ihop hela EU-samarbetet (Magen, 2016:1055). Att rättsstatsprincipen kan ses som överordnad övriga värden i artikel 2, är en anledning till varför vi har valt rättsstatsprincipen som ett av de grundläggande värdena i denna studie.

Rättsstatsprincipen har en betydande roll i EU. Att uppfylla rättsstatsprincipen är nödvändigt för att värna om de grundläggande rättigheterna i artikel 2 och för att bevara alla rättigheter och skyldigheter som återfinns i EU-fördragen. Att det finns ett förtroende mellan EU-medborgare och nationella myndigheter gällande de rättsliga systemen i de olika medlemsstaterna är väsentligt för att området för frihet, säkerhet och rättvisa utan inre gränser ska fungera (Europeiska kommissionen, 2014:1).¹⁰ EU-domstolen menar att rättsstatsprincipen inte bara är formella krav, utan det är en säkerhet för främjandet av demokrati och grundläggande rättigheter. Genom att respektera rättsstatsprincipen, respekteras också demokrati och grundläggande rättigheter (Europeiska kommissionen, 2014:1).¹¹

Pech (2015) kritiserar att EU inte verkar ha haft något intresse av att försöka definiera rättsstatsprincipen, och inte heller hur det skall kunna mätas och undersökas om principen uppnås (Pech, 2015:8). Detta är liknande det resultat som Burlyuk (2014) får fram genom intervjuer med olika EU-tjänstemän. Hon får fram att målet inte verkar vara att skapa en tydlig definition av rättsstatsprincipen, utan den är avsiktligt formulerad vagt. Från intervjuerna får hon fram att det är akademikerna som har skapat problematiken kring varför det är ett misslyckande att rättsstatsprincipen inte är tydligt definierad, för det är ingenting som EU anser. Hon presenterar att det verkar finnas en gemensam förståelse bland EU-tjänstemän hur rättsstatsprincipen skall uppfattas. Trots att principen inte är tydligt definierad, så vet de hur de skall förhålla sig till den. De menar att detta även gäller medlemsstaterna (Burlyuk, 2014:31–33). Att rättsstatsprincipen inte är tydligt definierad relaterar vi även till EU-domstolen som skall tolka rättsliga begrepp i förhandsavgöranden, då principens vaga formulering ger dem ett stort tolkningsutrymme.

¹⁰ BILAGOR till MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET En ny EU-ram för att stärka rättsstatsprincipen

¹¹ Ibid.

Hädanefter, när vi pratar om rättsstatsprincipen syftar vi till de grundläggande rättigheterna som återfinns i den Europeiska kommissionens ramverk om rättsstatsprincipen. Det vill säga principen om konstitutionalism, rättssäkerhet, förbud mot godtycke hos de med verkställande makt, neutral och effektiv rättslig prövning, rätt till en rättvis rättegång samt allas likhet inför lagen (Europeiska kommissionen, 2014)¹². Hur vi kommer att använda dessa dimensioner framgår i vårt analysverktyg i avsnitt 5.3.

4.3.2 Principen om ömsesidigt förtroende

Begreppet ömsesidigt förtroende har växt fram som ett tillägg i diskussionen kring principen om ömsesidigt erkännande (Böse, 2015:135–136; Europeiska kommissionens Grönbok, 2011:4¹³; Gill-Pedroa & Groussot, 2017:258; Ostropolski, 2015:168; Storskrubb, 2016:15). Ömsesidigt förtroende och ömsesidigt erkännande är båda grundstenar i straffrättsligt samarbete, men de utgör också grunden till hela området för frihet, säkerhet och rättvisa (Ostropolski, 2015:167; Prechal, 2017:76; Storskrubb, 2016:16). Böse (2015) menar att det, trots att det är en grundläggande del av det straffrättsliga systemet inom EU, inte betyder att det fungerar smärtfritt i praktiken, eftersom medlemsstaternas standarder och juridiska system skiljer sig åt (Böse, 2015:135–136).

Utvecklingen av det ömsesidiga förtroendet har fortsatt på flera områden, bland annat på det straffrättsliga området där den europeiska arresteringsordern är ett exempel. Brott som sker över gränserna skall bli lättare att samarbeta kring. I och med detta startades arbetet med att bättre utveckla samarbetet på den juridiska nivån mellan medlemsstaterna. Då talades det om ett ömsesidigt erkännande av varandras juridiska system, vilket innebär att de domar som meddelas och de juridiska processer som sker i de olika länderna, skall erkännas av varandra (Böse, 2015:135–136; Hazelhorst, 2018:106; Ostropolski, 2015:166–167; Prechal, 2017:76–79; Storskrubb, 2016:15). I principen om ömsesidigt förtroende skall det också finnas en respekt för att det förekommer vissa skillnader mellan medlemsstaterna gällande nationell lagstiftning. Om denna respekt inte finns, innebär det problem för det ömsesidiga förtroendet (Prechal, 2017:90–91).

¹² BILAGOR till MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET En ny EU-ram för att stärka rättsstatsprincipen.

¹³ KOM (2011)327 Grönbok om tillämpningen av EU:s straffrättsliga lagstiftning på frågor som rör frihetsberövande.

Europeiska kommissionen framför att det krävs att de grundläggande rättigheterna i EU respekteras för att ett ömsesidigt förtroende ska kunna existera (Europeiska kommissionens Grönbok, 2011:3).¹⁴ Det krävs också att medlemsstaterna antar att de grundläggande rättigheterna beaktas och respekteras i övriga medlemsstater (Böse, 2015:135–136; Prechal, 2017:81). Om detta förtroende inte finns påverkar det samarbetet inom området för frihet, säkerhet och rättvisa negativt. På det straffrättsliga området prioriterar den Europeiska kommissionen att förstärka de processuella grundläggande rättigheterna. Detta görs genom en miniminorm som ska uppfyllas för att skydda dessa rättigheter och främja det ömsesidiga förtroendet (Europeiska kommissionens Grönbok, 2011:3).¹⁵

Principen om ömsesidigt förtroende ska genomsyra hela EU:s samarbete, samtidigt som principen inte är inskriven i EU:s primärrätt (Gill-Pedroa & Groussot, 2017:258), utan den tas endast upp i olika sekundärrättskällor (Ostropolski, 2015:166–167). Trots detta bygger både primärrätten och en del av sekundärrätten på att det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna existerar. Det kan vara svårt att bedöma i frågor där de grundläggande rättigheterna ställs mot EU-lagstiftning, eftersom lagstiftningen är utformad baserat på att alla medlemsstater erkänner varandras juridiska system och har tillit till varandra (Hazelhorst, 2018:118–120; Weller, 2015:77). Om detta förtroende och erkännande av varandras juridiska system inte uppfylls eller existerar blir det lätt konflikter, och EU-domstolen är aktören som ska ge vägledning i dessa frågor (Hazelhorst, 2018:120). Även här visas EU-domstolens centrala roll i vår studie.

På grund av att principen om ömsesidigt förtroende inte står inskriven i primärrätten krävs det att principen befästs i juridiken, främst i EU-domstolen (Ostropolski, 2015:166–167). Det är fastslaget i EU-domstolens rättspraxis att principen har en viktig betydelse för att hela EU-samarbetet skall fungera (Prechal, 2017:90–91). Rättspraxis angående ömsesidigt förtroende leder till en större förståelse för vad principen innebär, hur den ska användas och konceptualiseras (Prechal, 2017:75). Ostropolski (2015) menar att EU-domstolen har blivit en stark försvarare av ömsesidigt förtroende genom att EU-domstolen kräver att medlemsstaterna ska införliva principen om ömsesidigt förtroende som en grundläggande del av EU-rätten. Dock kan det vara ett problem att EU-domstolen fortsätter att anta att ett ömsesidigt förtroende mellan

¹⁴ KOM (2011)327 Grönbok om tillämpningen av EU:s straffrättsliga lagstiftning på frågor som rör frihetsberövande

¹⁵ Ibid.

medlemsstaterna finns, men inte förklarar på vilket sätt detta finns (Ostropolski, 2015:166–167,178).

Prechal (2017) för fram att principen om ömsesidigt förtroende inte står för sig själv, utan den relateras ofta till andra lagar och principer när den används (Prechal, 2017:90–91). Hon argumenterar för att principen om ömsesidigt förtroende används när lagstiftning skall tolkas på EU-nivå, som ett vägledande tolkningsverktyg. Då principen är otydligt definierad, kan innebörden anpassas när beslut ska fattas genom att principen används för att rättfärdiga beslutet, det vill säga att det går att hävda att beslutet fattades i beaktandet av principen för ömsesidigt förtroende (Prechal, 2017:79).

Hädanefter, när vi talar om principen om ömsesidigt förtroende syftar vi till det förtroende som antas finnas mellan alla medlemsstater och som utgör grunden för att EU-samarbetet ska fungera. Vi kommer att använda principen om ömsesidigt förtroende som ett vägledande tolkningsverktyg när vi studerar EU-domstolens förhandsavgöranden för att se om det används som argument när EU-domstolen fattar beslut.

4.4 Problemformulering

Tidigare forskning har visat olika resultat gällande hur EU-domstolen dömer, beroende på vilka värden och domar som har studerats. Majoriteten av den tidigare forskningen gällande den europeiska arresteringsordern har gjorts utifrån det juridiska forskningsfältet. Vi vill bidra med en samhällsvetenskaplig ingång genom att göra en empirisk undersökning med ett totalurval av alla förhandsavgöranden som hanterat den europeiska arresteringsordern de senaste två åren. Det är särskilt relevant att studera de senaste förhandsavgörandena då det politiska läget inom EU är i förändring. Både för att artikel 7-förfarandet för första gången har aktiverats mot en medlemsstat som inneburit ett hot mot rättsstaten samt att det nu förs en diskussion kring medlemsstaternas förtroende för varandra och EU i stort. Vi kan därmed bidra med uppdaterad forskning och kan genom en totalundersökning få fram andra resultat än vad som tidigare presenterats. Framst eftersom tidigare juridiska studier inte har använt ett totalurval av material från en viss tidsperiod eller viss typ av rättsområde. Vi anser att denna studie ger en viktig dimension till forskningen, då det saknas samhällsvetenskapliga empiriska undersökningar på EU-domstolens aktuella förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern.

Tidigare forskning om vår teori om värden och värdekonflikter förekommer däremot främst inom det samhällsvetenskapliga forskningsfältet. Det finns mycket forskning om värden och

värdekonflikter inom den offentliga förvaltningen, dock främst på kommunal, organisatorisk och statlig nivå. Här vill vi bidra med forskning på EU-nivå genom att analysera EU-domstolens förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern. Vår studie undersöker hur EU-domstolen hanterar olika värden i konflikt med varandra, för att se om EU-domstolen tenderar att prioritera ett grundläggande värde framför ett annat grundläggande värde när de fattar beslut. Det är av stor vikt eftersom EU-domstolen har makten att påverka den politiska dagordningen och deras beslut har en starkt normerande effekt för EU:s medlemsstater.

Det förekommer forskning kring den europeiska arresteringsordern, värden och värdekonflikter. Dock kan vi konstatera att våra utvalda värden rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende inte satts i motsättning till varandra eller studerats tillsammans utifrån aktuella förhandsavgöranden inom den europeiska arresteringsordern. Liknande studier har däremot utförts, men med utgångspunkt i andra värden och med andra tidsaspekter. Vår studie är därmed ett bidrag där två av EU:s grundläggande värden undersöks i motsättning till varandra.

Det är extra intressant att studera just våra två utvalda värden mot varandra i och med att det förväntas att ett ömsesidigt förtroende skall existera för att rättsstatsprincipen ska uppfyllas och vice versa. Vi menar att detta ger en ny dimension till forskningen, då vi analyserar hur EU-domstolen hanterar värdekonflikten mellan två värden som båda anses vara väsentliga för EU-samarbetets överlevnad.

4.5 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka hur EU-domstolen hanterar konflikterande värden när de dömer i förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern och om EU-domstolen tenderar att prioritera rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende högst.

Vår frågeställning är: *Tenderar EU-domstolen att prioritera upprätthållandet av rättsstatsprincipen eller det ömsesidiga förtroendet mellan unionens medlemsstater i förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern?*

För att kunna besvara frågeställningen kommer vi att ställa dessa underfrågor till EU-domstolens förhandsavgöranden:

- *Vilken prioritering mellan våra utvalda värden kommer till uttryck i förhandsavgörandenas explicita språkbruk?*
- *Vilken prioritering mellan våra utvalda värden återfinns i förhandsavgörandenas implicita argumentation?*
- *Vad är det faktiska utfallet av domen?*

5 Metod och material

I följande kapitel börjar vi med att gå igenom vår valda metod kvalitativ innehållsanalys. Sedan följer hur vi har operationaliserat vårt teoretiska ramverk, vilket följs av vårt analysverktyg. Vi presenterar även studiens empiri och tillvägagångssätt för analys samt studiens avgränsningar och begränsningar.

5.1 Kvalitativ innehållsanalys

För att söka svar på studiens frågeställning har vi valt att använda oss av en kvalitativ innehållsanalys för att studera vårt material, eftersom vi vill få fram textens innebörd i förhandsavgörandena. Vi vill både ta reda på vad texten uttryckligen säger och vad som kan vara det latent innehåll i förhandsavgörandena, och vi har därför valt att genomföra en kvalitativ innehållsanalys för att kunna kategorisera texterna utifrån olika förbestämda kategorier. För att kunna göra denna kategorisering behöver vi ha möjlighet att tolka innehållet i materialet, både explicit och implicit, varpå innehållsanalys som metod gav oss dessa förutsättningar (Bergström & Boréus, 2012:51–52; Bryman, 2018:677–680).

Vi tycker att det är viktigt att både analysera det som explicit, uttryckligen står men även det som implicit kan påverka argumentationen som förs när EU-domstolen fattar beslut. Detta för att se hur EU-domstolen tenderar att hantera dessa två grundläggande värden i motsättning till varandra. Det faktiska utfallet är viktigt att studera för att det vägleder oss i avvägningen mellan den explicita och implicita argumentationen.

Syftet med vår analys är att undersöka om det finns tendenser i textinnehållet som är till fördel för något av våra utvalda värden. För att uppnå syftet har vi utarbetat underfrågor som ska hjälpa oss att besvara vår övergripande frågeställning. Dessa underfrågor är *Vilken prioritering mellan våra utvalda värden kommer till uttryck i förhandsavgörandenas explicita språkbruk? Vilken prioritering mellan våra utvalda värden återfinns i förhandsavgörandenas implicita argumentation?* och *Vad är det faktiska utfallet av domen?* Med hjälp av dessa underfrågor kommer vi att analysera förhandsavgörandena genom att rama in och kategorisera materialet efter våra två utvalda värden. Risken med att dela upp materialet utifrån två kategorier kan vara att de utformas för allmänt och det kan innebära en svårighet med att placera in materialet under rätt värde (Bergström & Boréus, 2012:50–51). Vi undviker detta genom att definiera våra två värden i undervärden, utifrån vår teori, för att kunna fånga upp olika perspektiv av samma

värde. Detta för att lättare kunna tolka och kategorisera vårt empiriska material. Dessa undervärden återfinns i vårt analysverktyg, se avsnitt 5.3.

Med hjälp av vår teori om värden och värdekonflikter kommer vi att ställa principen om ömsesidigt förtroende och rättsstatsprincipen mot varandra för att söka svar på vår frågeställning. Detta gör vi utifrån EU-domstolens förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern för att se hur dessa värden hanteras när beslut fattas. Därmed kommer vi att göra tolkningar av materialet och försöka utläsa om argumentationen i förhandsavgörandet väger över till fördel för principen om ömsesidigt förtroende eller rättsstatsprincipen.

5.2 Operationalisering av teori

Fukumoto och Bozeman (2018) gör en uppdelning av offentliga värden i två dimensioner. Den första dimensionen fokuserar främst på tjänstemännens handlingsutrymme. Vi kommer endast att fokusera på den andra dimensionen, det vill säga den dimension som inkluderar hur offentliga värden ska användas och förståelsen för att offentliga värden är en del av agendan för politiker, samhälle och medborgare (Fukumoto & Bozeman, 2018:1). Den dimensionen kopplar vi till den makt som EU-domstolen besitter att påverka agendan genom de beslut som fattas. Vi kommer endast att ha denna dimension som ett riktmärke i vår analys, inte aktivt leta efter denna dimension i förhandsavgörandena.

Nabatchi's (2018) uppdelning av värden i ett demokratiskt etos och ett byråkratiskt etos kopplar vi till våra två grundläggande värden. Rättsstatsprincipen sätter vi in under det demokratiska etoset. Detta för att det demokratiska etoset innefattar konstitutionalism, vilket passar med rättsstatsprincipen, då den är inskriven i EU:s primärrätt. Det byråkratiska etoset kopplar vi samman med principen om ömsesidigt förtroende eftersom värden så som effektivitet, effekt och lojalitet härleds till detta etos. Detta är värden som vi sammankopplar med principen om ömsesidigt förtroende. Vi kopplar effektivitet till principen om ömsesidigt förtroende eftersom det antas krävas ett ömsesidigt förtroende för att hela EU-samarbetet ska fungera effektivt. Det finns också ett antagande att ömsesidigt förtroende behövs för att den europeiska arresteringsordern ska kunna användas effektivt. Lojalitet härleder vi till ömsesidigt förtroende då det kan ses som en viktig byggsten för att det ska kunna existera ett förtroende mellan medlemsstaterna och för EU-samarbetet i stort.

Utifrån dessa uppdelningar av värden samt begrepp som återfinns i teorikapitlet under våra utvalda värden kommer vi att utforma ett analysverktyg för att kunna analysera förhandsavgörandena och undersöka vilket värde som EU-domstolen tenderar att prioritera.

5.3 Analysverktyg

För att tydliggöra vad vi letar efter när vi analyserar förhandsavgörandena har vi valt att kategorisera innehållet efter våra två utvalda värden, principen om ömsesidigt förtroende och rättsstatsprincipen. Vi har också valt att utifrån vår teori definiera flera undervärden som utgör grunden för vårt analysverktyg. Analysverktyget skall hjälpa oss att tolka materialet och möjliggöra att vi kan placera in det under antingen värdet rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende. Vi undersöker det faktiska utfallet av förhandsavgörandet, EU-domstolens explicita språkbruk samt vilka implicita argument som återfinns i materialet. Det är viktigt att undersöka alla dessa delar, då argumentationen som förs explicit och implicit kan skilja sig från både varandra och det faktiska utfallet. Vi lägger tyngd på det faktiska utfallet då det är EU-domstolens slutgiltiga beslut i ärendet. Det faktiska utfallet vägleder oss i avvägningen mellan explicit och implicit argumentation.

Vi kommer att använda vårt analysverktyg som ett hjälpmedel för att kunna tolka hur EU-domstolen argumenterar för sina beslut gällande den europeiska arresteringsordern. Vi kommer inte enbart att leta efter exakta ord från vårt analysverktyg när vi analyserar materialet utan vi kommer även att leta efter tendenser för både våra huvudsakliga värden och våra undervärden. Vi kommer därmed inte att använda vårt analysverktyg strikt, då vi vill undvika att missa tendenser som förekommer utan att orden ordagrant står i texten.

Nedan återfinns de underbegrepp som vi utifrån vårt teoretiska ramverk har kategoriserat in under respektive värde.

Rättsstatsprincipen	Principen om ömsesidigt förtroende
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Konstitutionalism ➤ Grundläggande rättigheter ➤ Rättssäkerhet ➤ Förbud mot godtycke hos de med verkställande makt ➤ Neutral och effektiv rättslig prövning ➤ Rätt till en rättvis rättegång 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Effektivitet ➤ Lojalitet ➤ Effekt ➤ Harmonisering ➤ Samarbete/sammanhållning ➤ Förtroende

Vi analyserar även om det verkar som att EU-domstolen upprätthåller presumtionen att medlemsstaterna uppfyller de grundläggande värdena i artikel 2 i EU-fördraget, eller om EU-domstolen inte verkar upprätthålla presumtionen och därmed accepterar att en medlemsstat granskas. Om det verkar som att EU-domstolen upprätthåller presumtionen tolkar vi in det under principen om ömsesidigt förtroende, då det tyder på tillit och förtroende. Om EU-domstolen däremot inte verkar upprätthålla presumtionen tolkar vi det som rättsstatsprincipen, då vi tolkar det som ett tecken på att de inte förlitar sig på att medlemsstaterna uppfyller alla värden.

5.4 Empiri

Vi använder EU-domstolens förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern från de senaste två åren som material. Förhandsavgörandena återfinns i den Europeiska unionens domstols rättsfallssamling, CURIA, där all officiell publicering av EU:s domar och rättspraxis sker. De publiceras på alla EU:s officiella språk och vi har valt att använda oss av de svenska versionerna eftersom det inte är någon skillnad mellan översättningarna och för att alla språk är lika giltiga (CURIA, 2019).

I CURIA:s elektroniska sökmotor valde vi att göra en totalundersökning av de senaste två åren, genom att söka på tidsintervallet 1 maj 2017 fram till 1 maj 2019. Vi har valt att söka på datum för avgörandet av förhandsavgörandena och inte på inlämnat datum. Vi använde sökordet “europeiska arresteringsordern” för att få fram förhandsavgöranden inom det lagstiftningsområde vi har valt att fokusera på. Vi sökte på “avslutade mål” och under dokument kryssade vi i “domar”. Som ämnesområde valde vi “området för frihet, säkerhet och rättvisa” eftersom det är det område som hanterar den europeiska arresteringsordern (CURIA, 2019).

Nedan följer de förhandsavgöranden som utgör vårt empiriska material, samt en kort beskrivning av vilka som är parter i varje mål. Ytterligare information om målen återfinns i analysen, se avsnitt 6. Förhandsavgörandena är numrerade i kronologisk ordning, med det senaste målet först.

- Mål C-492/18 PPU, TC: Förhandsavgörande begärt av Rechtbank Amsterdam (domstolen i Amsterdam), i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av myndigheter i Storbritannien.
- Mål C-514/17, Sut: Förhandsavgörande begärt av Cour d’appel de Liège (Appellationsdomstolen i Liège) i Belgien, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av rumänska myndigheter.
- Mål C-551/18 PPU, IK: Förhandsavgörande begärt av Hof van Cassatie (Högsta domstolen) i Belgien, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av domstolen för straffverkställighet i Belgien.
- Mål C-327/18 PPU, RO: Förhandsavgörande begärt av High Court (överdomstolen i brottmål) i Irland, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av domstolar i Storbritannien och Nordirland.
- Mål C-220/18 PPU, ML: Förhandsavgörande begärt av Hanseatisches Oberlandesgericht (Bremens regionala överdomstol) i Tyskland, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av distriktsdomstol i Nyíregyháza i Ungern.

- Mål C-216/18 PPU, LM: Förhandsavgörande begärt av High Court (överdomstolen i brottmål) i Irland, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av domstolar i Polen.
- Mål C-268/17, AY: Förhandsavgörande begärt av Županijski Sud u Zagrebu (distriktsdomstolen i Zagreb) i Kroatien, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av distriktsdomstolen i Zagreb i Kroatien.
- Mål C-367/16, Piotrowski: Förhandsavgörande begärt av Hof van beroep te Brussel (appellationsdomstol i Bryssel) i Belgien, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av regiondomstolen i Białystok i Polen.
- Mål C-571/17 PPU, Ardic: Förhandsavgörande begärt av Rechtbank Amsterdam (domstolen i Amsterdam), i Nederländerna, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av åklagarmyndigheten i Stuttgart i Tyskland.
- Mål C-271/17 PPU, Zdziaszek: Förhandsavgörande begärt av Rechtbank Amsterdam (domstolen i första instans i Amsterdam) i Nederländerna, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av regiondomstol i Gdańsk i Polen.
- Mål C-270/17 PPU, Tupikas: Förhandsavgörande begärt av Rechtbank Amsterdam (domstolen i första instans i Amsterdam) i Nederländerna, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av regiondomstolen i Klaipėda i Litauen.
- Mål C-579/15, Poplawski: Förhandsavgörande begärt av Rechtbank Amsterdam (domstolen i Amsterdam) i Nederländerna, i mål gällande en europeisk arresteringsorder utfärdad av distriktsdomstolen i Poznań i Polen.

5.5 Tillvägagångssätt för analys

Vi började med att läsa igenom alla förhandsavgöranden i vårt empiriska urval för att få en överblick av varje mål. Därefter läste vi igenom alla förhandsavgöranden flera gånger igen. Läsningen gjordes separat för att minska risken för påverkan från varandra. Vi ville säkerställa att vi båda gjorde så objektiva bedömningar som möjligt. För att kunna göra olika tolkningar och bedömningar hade vi hela tiden vårt utformade analysverktyg till hjälp och analyserade textmaterialet utifrån det. Vi är medvetna om att det kan vara begränsande att ha färdiga kategorier vid läsning av materialet och försökte undvika detta genom att göra våra huvudkategorier breda och precisera vad vi anser tillhöra respektive värde i olika undervärden, som vi nämnt ovan. Trots försök till att undvika denna begränsning märkte vi i samband med analysen svårigheter med ett av våra undervärden; effektivitet. Effektivitet har vi i analysverktyget valt att sätta in under värdet ömsesidigt förtroende. När vi läste förhandsavgörandena märkte vi att det går att tolka argumentation gällande effektivitet av den europeiska arresteringsordern som både ömsesidigt förtroende och rättsstatsprincipen. Detta för att det å ena sidan kan tolkas som ömsesidigt förtroende då effektiviteten och samarbetet ska prioriteras. Å andra sidan kan det tolkas som rättsstatsprincipen utifrån konstitutionalism, att rambeslutet faktiskt efterföljs. I de fall då det inte var tydligt vilket av värdena som EU-domstolen argumenterar för, och då endast effektiviteten av rambeslutet nämns, tolkar vi det neutralt. Det vill säga, vi tolkar inte in det under något av våra värden för att undvika en godtycklig bedömning.

I samband med läsningen var vi noga med att föra anteckningar för våra respektive tankar för att vi sedan skulle kunna föra en diskussion tillsammans. När vi diskuterade tillsammans efter att vi separat gjort olika tolkningar märkte vi att vi i de flesta fall tolkat lika gällande vilka tendenser vi funnit i vårt empiriska material. I vissa fall har vi dock tolkat olika och vi har då diskuterat fram och tillbaka tills båda kände att vi står bakom den slutgiltiga tolkningen.

Genom att beskriva våra tolkningar av EU-domstolens argumentation vill vi tydliggöra tolkningsprocessen. Vi har också plockat ut vissa citat för att göra det extra tydligt hur vi har tolkat i olika situationer. Vår ambition är att det ska underlätta för läsaren och att vi ska vara transparenta med hur vi har kommit fram till våra tolkningar. Vi vill också påpeka att vi inte har tvingat fram några tolkningar i de fall då vi inte hittat tendenser för något av våra värden.

I vår analys kommer vi att använda begreppen verkställande och utfärdande medlemsstat. För att förtydliga är den verkställande medlemsstaten den medlemsstat som skall verkställa den europeiska arresteringsordern och överlämna den berörde personen till den utfärdande medlemsstaten. Den utfärdande medlemsstaten är därmed den stat som har utfärdat den europeiska arresteringsordern.

5.6 Avgränsningar och begränsningar

Vi har valt att avgränsa oss till att göra en totalundersökning av förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern från de senaste två åren (1 maj 2017 till 1 maj 2019). Det skulle vara möjligt att studera andra år, utöka tidsperioden eller studera alla år som rambeslutet varit aktivt. Vi gör denna avgränsning för att det tillåter oss att gå in på djupet i varje förhandsavgörande, vilket är en fördel då vi vill undersöka vad materialet säger både explicit och implicit. Vi har också valt att studera det mest aktuella materialet på grund av den politiska situationen som just nu råder inom EU i och med hotet mot rättsstaten samt att vi upplever att det saknas uppdaterad forskning på detta område.

Vår studie kan inte anses vara generaliserbar grundat på de tolkningar som vi har gjort i dessa förhandsavgöranden. I och med att vi studerar argumentationen som EU-domstolen gör i sina beslut, kan denna argumentation antas variera beroende på vilka förhandsavgöranden som studeras, vad de olika fallen handlar om men även hur de olika värdena definieras. I och med att vi gör tolkningar utifrån just detta urval och utifrån hur vi har valt att definiera våra värden, kan vi inte med säkerhet påstå att resultatet skulle bli detsamma vid en liknande studie.

Vi är också medvetna om att vi, genom att fokusera på våra två värden, kan missa andra viktiga värden som kan förekomma i EU-domstolens argumentation. Detta ser vi dock inte som ett problem, då syftet med denna studie är att studera just dessa två grundläggande värden i motsättning till varandra.

6 Analys och resultat

I detta kapitel kommer vi att presentera analysen av vårt empiriska material. Vi har valt att presentera varje förhandsavgörande separat i kronologisk ordning efter avgörande datum. Vi följer numreringen som återfinns i avsnitt 5.4, där förhandsavgörande 1 är det senaste målet i vårt urval och förhandsavgörande 12 är det tidigaste målet i vårt urval. Vi presenterar varje förhandsavgörande separat för att läsaren enkelt ska kunna följa med i argumentationen som förs och våra tolkningar. Vår analys baseras på våra underfrågor och vårt analysverktyg. Slutligen presenterar vi vårt sammanställda resultat av studien.

Förhandsavgörande 1, C-492/18 PPU, TC

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Nederländerna ha rådgivning kring huruvida de kan gå emot tidsfristen i rambeslutet om den europeiska arresteringsordern, då de bedömer att det finns en verklig risk för att den berörda personen kan avvika innan utlämnandet genomförs, om han inte hålls frihetsberövad längre än denna tidsfrist. Den utfärdande medlemsstaten är Storbritannien.

I sin argumentation framhåller EU-domstolen explicit att syftet med rambeslutet alltid ska uppfyllas, det vill säga att ett effektivt samarbete kring överlämnande av personer mellan medlemsstaterna skall upprätthållas. EU-domstolen trycker på vikten av samarbete, vilket enligt vårt analysverktyg tyder på principen om ömsesidigt förtroende. De lyfter också fram explicita argument gällande grundläggande rättigheter, såsom konstitutionalism och förbud mot godtycklighet som måste uppfyllas. Detta är undervärden från vårt analysverktyg och tyder på rättsstatsprincipen.

“Av detta följer att när det, såsom den hänskjutande domstolen har angett, föreligger en mycket stor risk för att den eftersökta personen avviker, vilken inte kan minskas till en godtagbar nivå genom vidtagandet av lämpliga åtgärder som gör det möjligt att säkerställa att de nödvändiga materiella villkoren för ett faktiskt överlämnande av personen fortsatt föreligger, skulle effektiviteten i det system för överlämnande som inrättats genom rambeslut 2002/584 kunna undergrävas om vederbörande tillfälligt försattes på fri fot och detta skulle följaktligen kunna hindra genomförandet av de mål som eftersträvas med rambeslutet, eftersom det inte längre skulle vara säkerställt att nämnda materiella villkor fortsatt föreligger.” (I mål C-492/18 PPU, TC punkt 49).

I Citatet ovan argumenterar EU-domstolen för att rambeslutets mål och syfte ska prioriteras – det vill säga, om det finns en stor risk för att den berörda personen avviker om han släpps fri, kan tidsfristen i rambeslutet bortses ifrån. Vi tolkar detta som att samarbetet och effektiviteten av rambeslutet är av största vikt och att denna argumentation är till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. EU-domstolen för också fram att om det inte med säkerhet går att fastställa att den berörda personens grundläggande rättigheter kommer att frångås, ska personen utlämnas till den utfärdande medlemsstaten. Detta är också till fördel för principen om ömsesidigt förtroende eftersom den berörda personen ska utlämnas om det inte finns stark bevisning för att hans rättigheter kommer att frångås. Dock tar EU-domstolen också upp att grundläggande rättigheter ska beaktas när beslut gällande den europeiska arresteringsordern fattas, vilket tyder på att EU-domstolen anser att de grundläggande rättigheterna är viktiga, vilket är till fördel för rättsstatsprincipen. Trots att EU-domstolen explicit påpekar att de grundläggande rättigheterna är av vikt, återfinns starkare argumentation för ömsesidigt förtroende, vilket gör att argumentationen väger över till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

Det faktiska utfallet är att den verkställande medlemsstaten får hålla den berörda personen frihetsberövad längre än vad som står i rambeslutet. Detta tolkar vi som att konstitutionalismen inte uppfylls, som i vårt analysverktyg är ett undervärde i värdet om rättsstatsprincipen. Denna argumentation är därmed till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Argumentet för att den berörda personen får hållas frihetsberövad längre baseras på att risken för att den berörda personen avviker anses vara stor. Detta skulle försvåra att utlämning sker, vilket är huvudsyftet med rambeslutet. Därmed verkar samarbetet gällande utlämning prioriteras, trots att den berörda personens rättigheter enligt rambeslutet inte uppfylls då personen hålls frihetsberövad längre. Det faktiska utfallet tenderar att prioritera värdet ömsesidigt förtroende framför den berörda personens grundläggande rättigheter.

Sammanfattningsvis anser vi att det i detta förhandsavgörande återfinns både explicit och implicit argumentation till fördel för både rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende. Däremot tolkar vi det faktiska utfallet till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. I och med att EU-domstolens slutgiltiga beslut, det faktiska utfallet är till fördel för det ömsesidiga förtroendet gör vi tolkningen att EU-domstolen i detta förhandsavgörande tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 2, C-514/17, Sut

Den verkställande medlemsstaten Belgien vill med detta förhandsavgörande ha rådgivning kring hur de ska beakta den berörda personens möjlighet till social återanpassning efter avtjänat straff. De undrar hur de ska hantera problemet med att straffet inte är förenligt med deras nationella lagstiftning om de själva väljer att ta över straffet. Brottet i den europeiska arresteringsordern får enligt den verkställande medlemsstaten endast medföra böter, och inte fängelse som i Rumänien, den utfärdande medlemsstaten. EU-domstolen lyfter fram att två villkor måste uppfyllas i den aktuella situationen för att den verkställande medlemsstaten skall kunna vägra ett överlämnande. Dessa är att den berörda personen måste vara medborgare eller vara bosatt i den verkställande medlemsstaten, samt att den verkställande medlemsstaten själva måste ta över det utfärdade straffet.

“Som domstolen har slagit fast har det skäl till att verkställighet får vägras som föreskrivs i artikel 4 punkt 6 i rambeslut 2002/584 nämligen särskilt till syfte att möjliggöra för den verkställande rättsliga myndigheten att lägga särskild vikt vid möjligheterna att underlätta den eftersökta personens sociala återanpassning när denne avtjänat sitt straff. Ett sådant syfte kan emellertid inte, hur viktigt det än är, hindra att medlemsstaterna vid genomförandet av rambeslutet, i linje med den huvudregel som anges i artikel 1.2 i rambeslutet, begränsar de fall där det är möjligt att vägra att överlämna en person som omfattas av tillämpningsområdet för nämnda artikel 4 led 6 (...)” (i mål C-514/17, Sut punkt 46).

I citatet ovan argumenterar EU-domstolen för att det enligt rambeslutet går att vägra en europeisk arresteringsorder för att främja social återanpassning efter avtjänat straff. Däremot påpekar de att det, hur viktigt det än är, ska begränsas så att huvudsyftet med rambeslutet inte åsidosätts. Vi tolkar detta som att huvudsyftet med rambeslutet, det vill säga ett effektivt samarbete, är viktigare än andra regler i rambeslutet. Detta kan ses som ett tecken på att samarbetet ska prioriteras, och därmed är detta till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

Det faktiska utfallet i detta förhandsavgörande är att en europeisk arresteringsorder får vägras baserat på social återanpassning så länge den verkställande medlemsstaten själva utför straffet enligt den europeiska arresteringsordern. EU-domstolen är medvetna om att straffet enligt arresteringsordern inte är förenligt med nationell rätt i den verkställande medlemsstaten men argumenterar för att de litar på att den verkställande medlemsstaten kommer att fatta det beslut

som främjar samarbetet och effektiviteten av rambeslutet. Oavsett om utlämnande sker ska fängelsestraffet verkställas. Samarbetet går före den berörda personens sociala återanpassning, trots att det i rambeslutet står att det ska beaktas. Detta är ett tecken på att samarbetet prioriteras och att huvudsyftet med rambeslutet inte ska åsidosättas. Vi tolkar detta som ett tecken på principen om ömsesidigt förtroende.

Sammanfattningsvis visar både den explicita argumentationen och det faktiska utfallet tendenser på att principen om ömsesidigt förtroende ska prioriteras. EU-domstolen verkar varken explicit eller implicit lägga särskilt stor vikt vid de grundläggande rättigheterna. Utifrån detta tolkar vi att EU-domstolen i detta förhandsavgörande tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 3, C-551/18 PPU, IK

I detta förhandsavgörande vill den utfärdande medlemsstaten Belgien ha vägledning i hur de ska agera i detta fall då den verkställande medlemsstaten Nederländerna redan har utlämnat den berörda personen. Efter utlämnande överklagade den berörda personen ärendet då information gällande ett kompletterande straff inte återfanns i den europeiska arresteringsordern. Belgien ber därför EU-domstolen om vägledning kring huruvida utlämningen var korrekt.

EU-domstolen argumenterar för att det behöver finnas en tydlig kommunikation mellan medlemsstaterna så att syftet med samarbetet och rambeslutet effektivt kan uppfyllas samt för att upprätthålla det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna. Argumentationen är till fördel för effektivitet, samarbete och förtroende och tyder därmed på principen om ömsesidigt förtroende. EU-domstolen för också explicit fram att det ska presumeras att medlemsstaterna uppfyller de grundläggande rättigheterna och verkar därmed upprätthålla presumptionen att medlemsstaterna upprätthåller dessa, vilket enligt vårt analysverktyg, tolkas till fördel för det ömsesidiga förtroendet, då det tyder på tillit och förtroende för medlemsstaterna. EU-domstolen tar igen upp vikten av att det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna upprätthålls och vikten av att det finns tillit mellan medlemsstaterna, vilket vi ser som ett explicit argument till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

Det faktiska utfallet är att EU-domstolen påpekar att det inte påverkar överlämnandet att det kompletterande straffet inte var med i den europeiska arresteringsordern, och EU-domstolen bedömer alltså att överlämnandet var korrekt. EU-domstolen argumenterar för detta då den kompletterande påföljden inte adderades efteråt utan endast lyste med sin frånvaro i den

europiska arresteringsordern. De lyfter dock fram att denna information borde ha framkommit i den europeiska arresteringsordern för att inte äventyra det ömsesidiga förtroendet för en annan medlemsstat. Detta är till fördel för principen om ömsesidigt förtroende eftersom EU-domstolen trycker på vikten av ett ömsesidigt förtroende.

Slutligen talar både den explicita argumentationen och det faktiska utfallet till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Vi finner ingen tydlig implicit argumentation. Utifrån detta bedömer vi att EU-domstolen i detta förhandsavgörande tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 4, C-327/18 PPU, RO

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Irland ha vägledning gällande den berörda personen, då den berörda personen påpekat en oro för att hans grundläggande rättigheter är hotade om han utlämnas. Den berörda personen känner denna oro då den utfärdande medlemsstaten, Storbritannien, har ansökt om utträde från EU. Han menar att detta påverkar det ömsesidiga förtroendet och att det därför inte går att lita på att hans grundläggande rättigheter kommer att tillgodoses efter Storbritanniens utträde. Den verkställande medlemsstaten vill ha råd kring hur de ska gå till väga med den europeiska arresteringsordern då det råder en viss osäkerhet gällande Storbritanniens medlemskap.

EU-domstolen påpekar att det ska finnas en presumtion om att de grundläggande rättigheterna upprätthålls i alla medlemsstater. Detta tolkar vi som att EU-domstolen upprätthåller presumtionen att medlemsstaterna uppfyller värdena i artikel 2. Enligt vårt analysverktyg bedömer vi detta som principen om ömsesidigt förtroende eftersom argumentationen säger att medlemsstaterna ska ha tillit och förtroende för varandra och för att allt går rätt till. EU-domstolen påpekar också återkommande att det inte finns skäl att anta att den berörda personens rättigheter inte kommer att tillgodoses i den utfärdande medlemsstaten. Citatet nedan visar ett exempel på hur EU-domstolen styrker detta argument.

“Vad gäller de grundläggande rättigheter som anges i artikel 4 i stadgan, vilka motsvarar de som anges i artikel 3 i Europakonventionen (...), konstaterar EU-domstolen – för det fall den hänskjutande domstolen finner, såsom förefaller vara fallet med hänsyn till tolkningsfrågornas formulering och de handlingar som ingetts till EU-domstolen, att det mot bakgrund av de uppgifter som erhållits kan fastställas att det inte finns någon verklig risk för att [den berörda personen] utsätts för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel

4 i stadgan i den utfärdande medlemsstaten – att det i princip inte finns skäl att vägra att verkställa överlämnandet på den grunden. Detta påverkar inte [den berörda personens] möjligheter att, sedan han har överlämnats, använda sig av de rättsmedel som finns i den utfärdande medlemsstatens rättsordning för att, vid behov, ifrågasätta lagenligheten av de förhållanden under vilka han hålls frihetsberövad i en kriminalvårdsanstalt i denna medlemsstat (...).” (i mål C-327/18 PPU, RO punkt 50).

Som det framgår i citatet ovan hänvisar EU-domstolen till att den berörda personen efter utlämnandet har möjlighet att ifrågasätta hur han behandlas. Trots att EU-domstolen här nämner grundläggande rättigheter explicit, tolkar vi det som att EU-domstolen implicit prioriterar utlämnandet, att den europeiska arresteringsordern ska verkställas. Det verkar som att effektiviteten och samarbetet med rambeslutet prioriteras framför de grundläggande rättigheterna, då den berörda personen först ska utlämnas och sedan får individen själv ifrågasätta om han anser att hans rättigheter frångås efter utlämnandet. Tolkningen görs till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Dock vill vi påpeka att det verkar som att EU-domstolen inte anser att det finns en verklig risk för att den berörda personens rättigheter kommer att frångås efter utlämnandet. Detta kan tänkas vara bakgrunden till varför EU-domstolen i detta fall tenderar att prioritera samarbetet och agera efter presumptionen att grundläggande rättigheter upprätthålls.

I det faktiska utfallet menar EU-domstolen att Storbritanniens utträde ur EU inte kan påverka verkställandet av den europeiska arresteringsordern, så länge det inte kan bevisas att det finns en verklig risk för att den berörda personens grundläggande rättigheter kommer att åsidosättas efter Storbritanniens utträde ur unionen. EU-domstolen hänvisar till att även när Storbritannien går ut ur EU, kan det antas att de grundläggande rättigheterna kommer att upprätthållas i nationell lagstiftning och i internationella konventioner. Detta upprätthåller presumptionen att medlemsstaterna uppfyller de grundläggande rättigheterna vilket tyder på principen om ömsesidigt förtroende, då tillit och förtroende prioriteras.

Sammanfattningsvis finns det explicit argumentation för både rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende. Dock väger argumentationen över till fördel för ömsesidigt förtroende eftersom den implicita argumentationen tydligt främjar ömsesidigt förtroende. Denna argumentation tillsammans med det faktiska utfallet gör att vi tolkar detta

förhandsavgörande som att EU-domstolen tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 5, C-220/18 PPU, ML

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Tyskland få vägledning kring i vilken utsträckning de ska kontrollera den utfärdande medlemsstaten Ungern, främst med beaktande på situationen i de olika fängelser som den berörde personen kan placeras på efter utlämnandet. Tyskland vill kontrollera om det finns en risk för att den berörda personens grundläggande rättigheter kommer att frångås, då den utfärdande medlemsstaten inte med säkerhet kan säga vilket eller vilka fängelser som är aktuella i detta fall.

Den utfärdande medlemsstaten hänvisar till att de, utifrån tidigare klagomål gällande överbeläggning i deras fängelser, antagit åtgärder för att komma till bukt med problemet. EU-domstolen menar att det inte per automatik går att förlita sig på att detta stämmer, utan den verkställande medlemsstaten ska pröva detta. Detta är en indikator på att det ömsesidiga förtroendet inte är starkt, då EU-domstolen explicit argumenterar för att det inte automatiskt går att lita på en medlemsstat. EU-domstolen upprätthåller alltså inte presumptionen att medlemsstaten uppfyller de grundläggande rättigheterna och vill att medlemsstaten ska granskas. Detta går emot principen om ömsesidigt förtroende. Vi tolkar därmed denna argumentation till fördel för rättsstatsprincipen, i och med att EU-domstolen går emot presumptionen och argumenterar för rättssäkerhet då det är den verkställande medlemsstaten som ska kontrollera uppgifterna. Dock återfinns också argument som tyder på det motsatta, se citat nedan.

“Konstaterandet av att det finns en sådan verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling på grund av de allmänna förhållandena under frihetsberövanden i den utfärdande medlemsstaten kan dock inte i sig leda till en vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder. Enbart det förhållandet att det finns omständigheter som visar att bristerna, när det gäller förhållandena under frihetsberövanden i den utfärdande medlemsstaten, är antingen systematiska eller generella, berör vissa kategorier av personer eller berör vissa anläggningar för frihetsberövande innebär nämligen inte i sig nödvändigtvis att den berörda personen i ett konkret fall skulle utsättas för en omänsklig eller förnedrande behandling om han eller hon överlämnades till myndigheterna i denna medlemsstat (...)” (i mål C-220/18 PPU, ML punkt 61).

I citatet ovan anser vi att det är tydligt att värdet rättsstatsprincipen inte prioriteras, till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Vi gör denna tolkning då vi tycker att det är tydligt att det krävs mycket bevis för att en europeisk arresteringsorder ska kunna vägras. Det räcker inte att bevisa att de grundläggande rättigheterna inte upprätthålls, utan det måste också bevisas att det sker systematiskt och generellt samt i det aktuella fallet. Detta är ett tydligt argument för att de grundläggande rättigheterna inte prioriteras.

Även i detta mål för EU-domstolen fram att den berörda personen har möjlighet att efter utlämnandet ta hjälp av rättsmedel för att återropa sina grundläggande rättigheter. Explicit påpekar EU-domstolen vikten av de grundläggande rättigheterna, men påpekar också att dessa kan uppfyllas *efter* överlämnandet. EU-domstolen argumenterar för att överlämnandet ska ske först och sedan om det behövs kan den berörda personen uttrycka sitt missnöje. Utifrån detta tolkar vi det implicit till fördel för det ömsesidiga förtroendet, eftersom det finns tendenser för att EU-domstolen inte vill gå in på djupet och granska den utfärdande medlemsstaten, utan på ett sätt lägger över ansvaret på individen. I denna argumentation existerar en presumtion att medlemsstaten upprätthåller de grundläggande värdena, vilket tyder på tillit och förtroende för medlemsstaten och därmed är detta till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

Det faktiska utfallet i detta mål är att EU-domstolen beslutar att om den verkställande medlemsstaten inte med säkerhet kan bevisa att de grundläggande rättigheterna inte tillgodoses i den utfärdande medlemsstaten ska den berörda personen utlämnas. Vi tolkar det som att den argumentation som förs explicit är till fördel för de grundläggande rättigheterna, men samtidigt krävs det väldigt mycket för att bevisa att en annan medlemsstat inte upprätthåller de grundläggande rättigheterna. Utifrån detta verkar det vara viktigare att inte felaktigt kritisera och döma en medlemsstat än att garantera den berörda personens grundläggande rättigheter. Den implicita argumentationen som förs indikerar att principen om ömsesidigt förtroende prioriteras på grund av den starka bevisbörda som krävs för att en europeisk arresteringsorder ska kunna vägras. Vi tolkar det faktiska utfallet till fördel för principen om ömsesidigt förtroende, då den berörda personen ska utlämnas om det inte finns starka bevis för att de grundläggande rättigheterna frångås, det vill säga samarbetet och syftet med rambeslutet ska prioriteras.

Argumentationen som EU-domstolen för och det faktiska utfallet tar flera gånger upp att det inte går att kontrollera alla fängelser i den utfärdande medlemsstaten. Det skulle gå emot

effektiviteten av samarbetet och motverka huvudsyftet med rambeslutet. EU-domstolen lyfter fram vikten av att kontrollera förhållandena i fängelserna, men påpekar enbart att de fängelser som nämns i den utfärdade arresteringsordern ska kontrolleras. Detta är komplext eftersom den verkställande medlemsstaten måste ha förtroende för de uppgifter som de erhåller från den utfärdande medlemsstaten gällande ärendet, samt beakta tidsfristen som återfinns i rambeslutet. Vi tolkar detta till fördel för principen om ömsesidigt förtroende då vikten av förtroende påpekas samt att samarbetet och effektiviteten av rambeslutet prioriteras.

Slutligen bedömer vi att den implicita argumentationen som förs stämmer överens med det faktiska utfallet. Vi tolkar därmed att detta väger tyngst i detta förhandsavgörande och bedömer att EU-domstolen tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 6, C-216/18 PPU, LM

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Irland ha rådgivning kring hur de ska besvara den europeiska arresteringsordern då den berörda personen påvisat oro kring att utlämnas, då han menar att hans grundläggande rättigheter inte kommer att tillgodoses i den utfärdande medlemsstaten Polen.

EU-domstolen påpekar återkommande att om en europeisk arresteringsorder ska kunna vägras med beaktande av de grundläggande rättigheterna, måste det finnas stark bevisning för att dessa värden åsidosätts i den utfärdande medlemsstaten. Citatet nedan påvisar detta.

“Den verkställande rättsliga myndigheten ska i detta syfte, i ett första skede, på grundval av objektiva, trovärdiga, precisa och vederbörligen aktualiserade uppgifter om hur domstolssystemet fungerar i den utfärdande medlemsstaten (...) göra en bedömning av huruvida det föreligger en verklig risk för en kränkning av den grundläggande rätten till en rättvis rättegång, som hänger samman med bristande oavhängighet hos domstolarna i den medlemsstaten till följd av systematiska eller allmänna brister som förekommer i medlemsstaten i fråga. Uppgifter i ett motiverat förslag som kommissionen nyligen lämnat till rådet med stöd av artikel 7.1 FEU är särskilt relevanta för denna bedömning (i mål C-216/18 PPU, LM punkt 61).

Citatet ovan visar explicit att grundläggande rättigheter anses vara viktiga. Dock visar den implicita argumentationen att EU-domstolen trycker på svårigheterna med att kontrollera och bevisa att en medlemsstat inte uppfyller kraven för de grundläggande rättigheterna. Det är upp

till den verkställande medlemsstaten att kontrollera om det finns en verklig risk för felaktig behandling i den utfärdande medlemsstaten, och uppgifterna kring detta skall vara trovärdiga, objektiva, precisa och aktualiserade. Det skall även gå att bevisa och pröva om de grundläggande rättigheterna ihållande och systematiskt åsidosätts. Den återkommande argumentationen påpekar hur mycket som krävs för att en medlemsstat ska kunna vägra att utlämna en person. Samtidigt som det är positivt att det ställs höga krav för att gå emot presumptionen att de grundläggande rättigheterna upprätthålls, anser vi att det är en balansgång för att säkerställa att detta inte sker på bekostnad av att de grundläggande rättigheterna inte tillgodoses. Vi tolkar EU-domstolens återkommande argumentation gällande detta som att EU-domstolen implicit trycker på att det är svårt att få igenom en vägran, och att det därför är lika bra att utlämna personen direkt, för att beakta skyndsamhet och vikten av syftet med rambeslutet. Detta tyder på principen om ömsesidigt förtroende. Att själva granskningen kan göras tyder på värdet rättsstatsprincipen, dock återfinns det i denna granskning tendenser som tyder på ett ömsesidigt förtroende, eftersom den verkställande medlemsstaten ska lita på att de uppgifter som den utfärdande medlemsstaten ger är korrekta. De "tvingas" således implicit att lita på andra medlemsstater.

EU-domstolen påpekar upprepade gånger vikten av rättsstatsprincipen, rätt till rättvis rättegång, konstitutionalism, objektivitet och förbud mot godtycklighet. Detta är explicita argument för att EU-domstolen anser detta vara viktigt. Den explicita argumentationen fokuserar genomgående på undervärden som vi tolkar in under rättsstatsprincipen.

Det är igen värt att påpeka att det krävs att den verkställande medlemsstaten kontrollerar och prövar om grundläggande rättigheter åsidosätts *ihållande* och *systematiskt*. Detta får oss att fundera över om det ens finns en faktisk möjlighet att vägra att utlämna en person på grund av att grundläggande rättigheter inte tillgodoses. En verkställande medlemsstat ska alltså, baserat på uppgifter de får av den utfärdande medlemsstaten, det vill säga den medlemsstat som anklagas för att inte upprätthålla de grundläggande rättigheterna, kunna bevisa att en felaktig behandling görs systematiskt och ihållande. Bedömningen av de inkomna uppgifterna skall dessutom göras med beaktande av tidsaspekten i rambeslutet. Om den verkställande medlemsstaten hittar bevis för felaktig behandling, ska det tolkas som att det ska bortses ifrån, om det bara händer ibland och inte systematiskt? Vi upplever att detta inte känns särskilt rättssäkert, och att det inte är till fördel för de grundläggande rättigheterna.

I det faktiska utfallet återfinns argumentation för att en europeisk arresteringsorder får vägras om det finns en verklig risk för att de grundläggande rättigheterna i den utfärdande medlemsstaten inte kommer att upprätthållas. Detta kopplar vi till de grundläggande rättigheterna i vårt analysverktyg som vi tolkar som en indikator på värdet om rättsstatsprincipen. Dock påpekar EU-domstolen igen den stora bevisbörda som krävs för att faktiskt kunna vägra en europeisk arresteringsorder. Vi tolkar därför det faktiska utfallet till fördel för principen om ömsesidigt förtroende eftersom det, på grund av den höga bevisbördan, verkar vara nästintill omöjligt att bevisa att grundläggande rättigheter frångås.

Sammanfattningsvis argumenterar EU-domstolen i detta förhandsavgörande återkommande explicit till fördel för rättsstatsprincipen. Den implicita argumentationen tolkar vi dock till fördel för principen om ömsesidigt förtroende, eftersom EU-domstolen återkommande påpekar den stora bevisbörda som krävs för att en europeisk arresteringsorder ska kunna vägras. Det faktiska utfallet tolkar vi som att EU-domstolen tenderar att prioritera det ömsesidiga förtroendet eftersom de igen påpekar bevisbördan som krävs för att vägra arresteringsordern. Baserat på detta tolkar vi detta förhandsavgörande som att EU-domstolen tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende, då både den implicita argumentationen och det faktiska utfallet är till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 7, C-268/17, AY

I detta förhandsavgörande vill den utfärdande medlemsstaten Kroatien ha vägledning gällande hur de ska agera, då den verkställande medlemsstaten Ungern inte vill verkställa den europeiska arresteringsordern. Ungern anser att ärendet redan varit föremål för en tidigare förundersökning och anser därmed ärendet vara utrett och klart. EU-domstolen påpekar att den berörde personen inte kan anses vara friad från brottsmisstanke, då han endast har varit del av Ungerns tidigare undersökning som vittne, och inte varit föremål för en brottsutredning.

Det faktiska utfallet är att en europeisk arresteringsorder inte kan vägras på grund att den berörda personen varit vittne i en tidigare utredning i den verkställande medlemsstaten. EU-domstolen trycker på att ett överlämnande är förenligt med rambeslutet och att den verkställande medlemsstaten inte kan basera sin vägran av den europeiska arresteringsordern på de argument som de har använt sig av, då den berörda personen inte tidigare varit straffad för det aktuella brottet. EU-domstolen för också fram att den berörda personen ska utlämnas och där erhålla en neutral och rättslig prövning. De lyfter därmed explicit fram den berörda

personens grundläggande rättigheter. Vi tolkar detta, enligt vårt analysverktyg, som konstitutionalism, rättvis rättegång samt rätt till en neutral rättslig prövning, vilket är till förmån för värdet rättsstatsprincipen.

I detta förhandsavgörande trycker EU-domstolen explicit på effektivitet gällande rambeslutet, i förhållande till konstitutionalism. EU-domstolen lyfter fram hur bestämmelserna i rambeslutet skall tolkas, och hänvisar till att den verkställande medlemsstaten, i detta fall, inte gjort tolkningar som är förenliga med rambeslutet. Det är till fördel för rättsstatsprincipen. Argumentationen till fördel för rättsstatsprincipen är återkommande. Vi ser dock vissa implicita tendenser till argumentation som är till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Dessa förekommer inte lika frekvent som argumenten för rättsstatsprincipen. Vi lägger störst tyngd på det explicita i detta förhandsavgörande, då EU-domstolen påpekar vikten av konstitutionalism återkommande och då den explicita argumentationen stämmer överens med det faktiska utfallet. Utifrån både den explicita argumentation som förs och det faktiska utfallet tolkar vi detta förhandsavgörande som att EU-domstolen tenderar att prioritera rättsstatsprincipen.

Förhandsavgörande 8, C-367/16, Piotrowski

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Belgien ha klargörande i hur den europeiska arresteringsordern skall tolkas då den berörda personen, vid det ena av de två aktuella brotten, var minderårig. Den europeiska arresteringsordern är utfärdad av Polen.

EU-domstolen lyfter explicit fram vikten av de processuella rättigheterna och påpekar att detta är särskilt viktigt när det berör minderåriga. Detta är till fördel för värdet rättsstatsprincipen. Samtidigt argumenterar EU-domstolen för att det är den utfärdande medlemsstatens uppgift att se till att dessa grundläggande rättigheter tillgodoses. Vi upplever att EU-domstolen här upprätthåller presumptionen att det ska finnas en tillit och ett förtroende för att de grundläggande rättigheterna uppfylls. Vi tolkar därmed detta, enligt vårt analysverktyg, till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

EU-domstolen använder principen om ömsesidigt förtroende explicit som argument för att den verkställande medlemsstaten inte ska ompröva det beslut som återfinns i den europeiska arresteringsordern, då medlemsstaterna ska ha ett förtroende för varandras beslut. Vi tolkar det till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Implicit är dock denna argumentation till fördel för rättsstatsprincipen eftersom EU-domstolen påpekar att de beslut som fattats ska gälla,

vilket vi kopplar till konstitutionalism då rättsliga beslut skall efterföljas. Denna argumentation kan således vara till fördel för båda våra värden, explicit till fördel för principen om ömsesidigt förtroende och implicit till fördel för rättsstatsprincipen.

Argumentationen i detta förhandsavgörande är främst till fördel för värdet ömsesidigt förtroende eftersom EU-domstolen återkommande lyfter fram argument för hur viktigt det är att medlemsstaterna har förtroende för varandras rättsliga beslut, och att det krävs mycket för att granska varandra. EU-domstolen lyfter också fram argument gällande samarbetet som den europeiska arresteringsordern grundar sig på och att den fastställda tidsaspekten i rambeslutet skall efterföljas för att effektiviteten hos samarbetet inte skall äventyras. Detta tolkar vi som att EU-domstolen påpekar att medlemsstaterna inte har förtroende för varandra om de börjar granska varandra och EU-domstolen trycker genom hela förhandsavgörandet på att presumptionen att medlemsstaterna har tillit och förtroende för varandra ska upprätthållas. Vi bedömer att dessa argument görs till fördel för det ömsesidiga förtroendet. Det återfinns även explicit argumentation till fördel för grundläggande rättigheter och vikten av att dessa tillgodoses, samtidigt som det i denna argumentation implicit påpekas att det ömsesidiga förtroendet ändå är viktigast. Ett exempel på detta är att EU-domstolen för fram att de grundläggande rättigheterna ska beaktas, dock nämns det i samma veva att samarbetet och syftet med den europeiska arresteringsordern inte får äventyras.

Det faktiska utfallet är att den europeiska arresteringsordern får vägras om den berörda personen inte har uppnått åldern för straffrättsligt ansvar i den verkställande medlemsstaten. Dock påpekas det att det endast är åldern som ska kontrolleras, inga andra faktorer. Vi tolkar det faktiska utfallet till fördel för rättsstatsprincipen eftersom utfallet beaktar den berörda personens rättigheter. I detta förhandsavgörande anser vi att argumentationen som förs främst tenderar att prioritera det ömsesidiga förtroendet. Dock tolkar vi det faktiska utfallet som att rättsstatsprincipen tenderar att prioriteras högre. Vi tycker således inte att utfallet fullt ut reflekterar den argumentation som förs.

Sammanfattningsvis återfinns det explicita och implicita argument för både rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende, dock anser vi att principen om ömsesidigt förtroende tenderar att väga över i den implicita argumentationen. Vi bedömer att det faktiska utfallet väger tyngst. Vi gör denna bedömning för att det faktiska utfallet är det som den verkställande

medlemsstaten ska förhålla sig till - det är det som är svaret på förhandsavgörandet. Därmed tolkar vi att EU-domstolen i detta förhandsavgörande tenderar att prioritera rättsstatsprincipen.

Förhandsavgörande 9, C-571/17 PPU, Ardic

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Nederländerna ha rådgivning kring hur de ska hantera den europeiska arresteringsordern, då den berörda personen påstår att hans grundläggande rättigheter inte har beaktats gällande att erhålla information i ärendet. Den berörda personen har i aktuellt mål fått villkorlig frigivning men inte uppfyllt kraven kring detta och avvikit. På denna grund vill den utfärdande medlemsstaten Tyskland att den berörda personen skall utlämnas tillbaka till dem.

EU-domstolen för fram explicita argument för grundläggande rättigheter, exempelvis rätt till en rättvis rättegång. Vi anser dock att den implicita argumentationen här trycker på samarbete, eftersom det återkommande påpekas att uppfyllelse av den europeiska arresteringsordern ska prioriteras, och EU-domstolen argumenterar för att rambeslutet beaktar individens rättigheter. Det är alltså inget problem med uppfyllandet av de grundläggande rättigheterna, om den europeiska arresteringsordern uppfylls. EU-domstolen påpekar flera gånger att vid ett verkställande av den europeiska arresteringsordern kommer den berörda personens grundläggande rättigheter uppfyllas i den utfärdande medlemsstaten. Det presumeras således att de grundläggande rättigheterna beaktas i den utfärdande medlemsstaten. Detta tolkas, enligt vårt analysverktyg, till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. EU-domstolen trycker explicit på att det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna säkerställer att de grundläggande rättigheterna beaktas. EU-domstolen påpekar flertalet gånger att det inte finns risk för att den berörda personens grundläggande rättigheter är i riskzonen. Vi tolkar detta som att EU-domstolen inte ser ett hot mot de grundläggande rättigheterna, vilket kan vara en bakgrund till att de inte trycker så mycket på rättsstatsprincipen i detta fall. Genom att EU-domstolen trycker på vikten av att samarbetet uppfylls anser vi att EU-domstolen tenderar att argumentera till fördel för det ömsesidiga förtroendet.

Det faktiska utfallet är att den europeiska arresteringsordern skall verkställas om straffet inte har ändrats, vilket EU-domstolen menar inte har skett i det aktuella fallet. Därmed är utfallet att ett utlämnande skall ske. Vi tolkar detta till fördel för principen om ömsesidigt förtroende, för att det indikerar att samarbetet och effektiviteten med rambeslutet ska uppfyllas.

Eftersom det förekommer explicit och implicit argumentation för principen om ömsesidigt förtroende samt att utfallet påpekar vikten av ömsesidigt förtroende, harmonisering och uppfyllelse av samarbetet tolkar vi detta förhandsavgörande som att EU-domstolen tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande 10, C-271/17 PPU, Zdziaszek

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Nederländerna få rådgivning kring huruvida de kan vägra att verkställa den europeiska arresteringsordern, då den gäller en sammanslagning av flera straff till ett straff. Nederländerna menar att ett av brotten i den aktuella arresteringsordern inte är ett brott enligt deras nationella lagstiftning, och ber därför EU-domstolen om hjälp med hur de ska hantera detta. Den europeiska arresteringsordern är utfärdad av Polen.

EU-domstolen för återkommande explicit argumentation gällande vikten av individens rätt till försvar, rätt till rättvis rättegång och rättssäkerhet. Vi tolkar detta som rättsstatsprincipen, enligt vårt analysverktyg. EU-domstolen för också fram att den utfärdande medlemsstaten är skyldig att tillhandahålla uppgifter så att den verkställande medlemsstaten kan säkerställa att grundläggande rättigheter beaktas. Om inte dessa uppgifter tillhandahålls kan en europeisk arresteringsorder vägras då det inte med säkerhet går att veta att rättigheter kommer att upprätthållas i den utfärdande medlemsstaten. Denna retorik har inte förekommit i de tidigare förhandsavgöranden som vi läst. Tidigare har EU-domstolen tryckt på att om det inte med säkerhet går att bevisa att en medlemsstat frångår de grundläggande rättigheterna ska den europeiska arresteringsordern ändå verkställas. Här upplever vi dock att EU-domstolen tydligt tar ställning för individen, genom att påpeka att om det finns risk för att de grundläggande rättigheterna inte beaktas, ska utlämning inte ske. Detta är en tydlig argumentation till fördel för rättsstatsprincipen framför principen om ömsesidigt förtroende.

Det faktiska utfallet är att den verkställande medlemsstaten ska kontrollera och säkerställa att de grundläggande rättigheterna kommer att beaktas i den utfärdande medlemsstaten. Om det inte finns tillräckliga upplysningar för att rättigheterna kommer att uppfyllas får en europeisk arresteringsorder vägras. Även i det faktiska utfallet trycker EU-domstolen på att rambeslutet är utformat så att grundläggande rättigheterna beaktas, och att en europeisk arresteringsorder inte ska hindra att rättigheter upprätthålls. Som ett exempel på EU-domstolens argumentation återfinns detta citat.

“(…) Nämnda rambeslutet, i dess ändrade lydelse, utgör emellertid inte hinder för att nämnda myndighet beaktar samtliga särskilda omständigheter i det aktuella målet för att försäkra sig om att den berörda personens rätt till försvar har iakttagits.” (i mål C-271/17 PPU, Zdziaszek punkt 111).

Vi tolkar både argumentation och faktiskt utfall som att rättsstatsprincipen tydligt främjas. Vi tycker att det är intressant att EU-domstolen i detta förhandsavgörande trycker så mycket på rättsstatsprincipen, eftersom det i andra förhandsavgöranden vanligen trycks hårdare på det ömsesidiga förtroendet. Vi funderar på om argumentationen har förändrats på grund av att det är Polen som är den utfärdande medlemsstaten, det vill säga den medlemsstat som den berörda personen skall utlämnas till. Polen har länge varit föremål för kritik gällande att de inte beaktar just de grundläggande rättigheterna. Kanske är det en bidragande faktor till varför EU-domstolen särskilt trycker på rättsstatsprincipen i detta fall.

Argumentationen som EU-domstolen för i detta förhandsavgörande trycker mycket på rättvis rättegång och rätt till försvar, vilket kanske kan härledas till att Polen har fått mycket kritik gällande hot mot rättsstaten. Det verkar som att EU-domstolen inte litar på att de grundläggande rättigheterna upprätthålls i Polen och att det genomsyrar hela deras argumentation i detta fall. Det är stor skillnad på retoriken och argumentationen som förs i detta fall jämfört med de tidigare förhandsavgöranden som vi läst i denna studie. Den största skillnaden är att EU-domstolen i andra förhandsavgöranden främst trycker på att det krävs mycket bevis för att en medlemsstat inte upprätthåller de grundläggande rättigheterna för att kunna vägra en europeisk arresteringsorder. Vanligen argumenteras det också mycket för att tidsfristerna som står i rambeslutet ska beaktas, och hittas inte fällande bevis inom denna tidsram ska den europeiska arresteringsordern verkställas. I detta fall är det dock tvärtom, då EU-domstolen argumenterar för att individens grundläggande rättigheter ska prioriteras, vid minsta tvivel om att rättigheterna uppfylls i den utfärdande medlemsstaten.

Sammanfattningsvis bedömer vi att EU-domstolen i detta förhandsavgörande prioriterar rättsstatsprincipen, då både den argumentation som förs och det faktiska utfallet tydligt är till fördel för rättsstatsprincipen.

Förhandsavgörande 11, C-270/17 PPU, Tupikas

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Nederländerna ha råd kring hur de ska agera gällande den europeiska arresteringsordern då den berörda personen har överklagat ärendet. Den berörda personen menar att han inte har erhållit en rättvis rättegång och ett rättvist försvar. Den europeiska arresteringsordern är utfärdad av Litauen.

EU-domstolen påpekar explicit, vikten av grundläggande rättigheter, rätt till försvar, rättssäkerhet och rättvis rättegång. Detta återkommer flera gånger och vi tolkar det till fördel för rättsstatsprincipen. Samtidigt påpekar EU-domstolen explicit också att de grundläggande rättigheterna ska beaktas utan att uppfyllandet av den europeiska arresteringsordern påverkas, och att tidsfristerna inom rambeslutet måste uppfyllas. Vi tolkar det, som också framgår i citaten nedan, som att EU-domstolen för ett resonemang för både rättsstatsprincipen och ömsesidigt förtroende.

”Med andra ord kan inte principerna om ömsesidigt förtroende och erkännande, vilka rambeslutet vilar på, på något sätt äventyra de grundläggande rättigheter som de berörda personerna tillförsäkras.” (I mål C-270/17 PPU, Tupikas punkt 59).

Vi tolkar citatet ovan till fördel för rättsstatsprincipen, då EU-domstolen trycker på att det ömsesidiga förtroendet inte får gå före de grundläggande rättigheterna.

”Därmed ska rambeslut 2002/584 tolkas på ett sätt som är förenligt med kraven på att de berörda personernas grundläggande rättigheter iakttas, utan att effektiviteten hos systemet för rättsligt samarbete mellan medlemsstaterna – varav en väsentlig del utgörs av den europeiska arresteringsordern såsom den utformats av unionslagstiftaren – för den skall äventyras.” (I mål C-270/17 PPU, Tupikas punkt 63).

Citatet ovan tolkar vi dock som att EU-domstolen trycker på att samarbetet och effektiviteten ska prioriteras, då de säger att effektiviteten av samarbetet inte får äventyras. Vi tolkar detta som att EU-domstolen argumenterar till fördel för principen om ömsesidigt förtroende.

Det faktiska utfallet är att den verkställande medlemsstaten ska kontrollera att de grundläggande rättigheterna beaktas i den utfärdande medlemsstaten. Detta ska göras inom den tidsfrist som står i rambeslutet. Vi tycker att det tyder på att EU-domstolen anser rättsstatsprincipen vara viktig, genom att de trycker på att den verkställande medlemsstaten ska kontrollera de grundläggande rättigheterna. Dock att det måste ske inom en viss tidsram tyder på att

samarbetet prioriteras. I det faktiska utfallet finns en implicit argumentation till fördel för ömsesidigt förtroende. Detta för att det i de fall en medlemsstat inte hinner kontrollera att rättigheter beaktas, ska den europeiska arresteringsordern ändå verkställas. Presumtionen att medlemsstaten sköter sig måste i så fall upprätthållas, vilket tyder på harmonisering och tillit och vi tolkar därför det faktiska utfallet till fördel för det ömsesidiga förtroendet.

Vi finner i detta förhandsavgörande explicita argument för både rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende, dock upplever vi att den implicita argumentationen i det faktiska utfallet är till fördel för ömsesidigt förtroende. Vi menar att mycket av den explicita argumentationen trycker på rättsstatsprincipen genom att EU-domstolen flertalet gånger tar upp vikten av rätten till försvar, rättvis rättegång och grundläggande rättigheter. Dock tolkar vi det faktiska utfallet annorlunda, som att samarbetet mellan medlemsstaterna går före. Även om det förekommer explicita argument som tenderar att trycka på rättsstatsprincipen tolkar vi utfallet till fördel för ömsesidigt förtroende.

Sammanfattningsvis förekommer det explicita argument för både principen om ömsesidigt förtroende och rättsstatsprincipen. Den implicita argumentationen är dock till fördel för principen om ömsesidigt förtroende och tillsammans med utfallet som vi tolkar till fördel för ömsesidigt förtroende gör vi bedömningen att det ömsesidiga förtroendet väger över.

Förhandsavgörande 12, C-579/15, Poplawski

I detta förhandsavgörande vill den verkställande medlemsstaten Nederländerna ha rådgivning kring huruvida de ska verkställa en europeisk arresteringsorder gällande den berörda personen som är bosatt i den verkställande medlemsstaten. Den europeiska arresteringsordern är utfärdad av Polen.

EU-domstolen argumenterar för att den verkställande medlemsstaten ska anpassa den nationella lagstiftningen så att samarbetet gällande rambeslutet uppfylls och effektiviseras. Det verkar som att samarbete och harmonisering mellan medlemsstaterna är av prioritet, vilket är till fördel för det ömsesidiga förtroendet. Dock för EU-domstolen också fram att principen om rättssäkerhet och allmänna rättsprinciper måste beaktas, vilket tyder på rättsstatsprincipen. Samtidigt för EU-domstolen fram att syftet med rambeslutet och samarbetet inte får bortses från. Detta är till fördel för det ömsesidiga förtroendet. Argumentationen i förhandsavgörandet är främst till fördel för principen om ömsesidigt förtroende, då även när de grundläggande

rättigheterna nämns som viktiga, följs det av att de är viktiga *så länge* de inte påverkar samarbetet med den europeiska arresteringsordern.

Det faktiska utfallet är att den verkställande medlemsstaten måste åta sig att själva verkställa straffet om de vägrar att verkställa den europeiska arresteringsordern. Kan de inte verkställa straffet enligt den europeiska arresteringsordern så skall den berörda personen överlämnas. Vi tycker inte att det faktiska utfallet tydligt är till fördel för något av våra utvalda värden. På grund av att EU-domstolen argumenterar för effektivitet hos rambeslutet på ett sätt som både kan tolkas till fördel för konstitutionalism och samarbete känner vi att vi inte i detta fall kan bestämma vilket värde som prioriteras framför det andra.

I och med att det förekommer explicita argument för både rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende och att det faktiska utfallet inte väger över till fördel för något av våra värden, gör vi bedömningen att EU-domstolen i detta förhandsavgörande varken prioriterar rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende.

6.1 Sammanställt resultat

Nedan har vi sammanställt vårt resultat i en tabell för att tydliggöra hur vi har tolkat de olika förhandsavgörandena till fördel för antingen rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende.

Förhandsavgörande	Explicit argumentation	Implicit argumentation	Faktiskt utfall	Sluttolkning
Förhandsavgörande 1, mål C-492/18 PPU, TC	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 2, mål C-514/17, Sut	Ömsesidigt förtroende	Inget utmärkande	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 3, mål C-551/18 PPU, IK	Ömsesidigt förtroende	Inget utmärkande	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 4, mål C-327/18 PPU, RO	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 5, mål C-220/18 PPU, ML	Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 6, mål C-216/18 PPU, LM	Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 7, mål C-268/17, AY	Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Rättsstatsprincipen	Rättsstatsprincipen
Förhandsavgörande 8, mål C-367/16, Piotrowski	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Rättsstatsprincipen	Rättsstatsprincipen
Förhandsavgörande 9, mål C-571/17 PPU, Ardic	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 10, mål C-271/17 PPU, Zdziasek	Rättsstatsprincipen	Inget utmärkande	Rättsstatsprincipen	Rättsstatsprincipen
Förhandsavgörande 11, mål C-270/17 PPU, Tupikas	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende	Ömsesidigt förtroende
Förhandsavgörande 12, mål C-579/15, Poplawski	Ömsesidigt förtroende, Rättsstatsprincipen	Inget utmärkande	Varken eller	Varken eller

Som svar på studiens övergripande frågeställning *Tenderar EU-domstolen att prioritera upprätthållandet av rättsstatsprincipen eller det ömsesidiga förtroendet mellan unionens medlemsstater i förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern?* kommer vi utifrån vår analys fram till resultatet att EU-domstolen tenderar att prioritera värdet ömsesidigt förtroende i åtta av tolv mål. I tre av tolv förhandsavgöranden visar vårt resultat att EU-domstolen tenderar att prioritera värdet rättsstatsprincipen. I ett av tolv förhandsavgöranden bedömde vi att vi inte med säkerhet kunde bedöma till fördel för något av våra värden och bedömde det som att varken rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende prioriterades.

Med hjälp av våra underfrågor gällande vilken prioritering som framkommer explicit och implicit i materialet och i det faktiska utfallet kommer vi fram till att den implicita argumentationen i många fall reflekterar det faktiska utfallet. Detta kan vara en indikator på att den implicita argumentationen väger tyngst. Det är intressant att den explicita argumentationen vanligen inte verkar vara till fördel för det värde som sedan prioriteras i det faktiska utfallet. Alltså, det värde som EU-domstolen uttryckligen argumenterar för är inte det värde som tenderar att prioriteras i beslutet. Vårt resultat visar att det är vanligt förekommande att explicit argumentation för rättsstatsprincipen följs av implicit argumentation till fördel för principen om ömsesidigt förtroende, som då också väger över i det faktiska utfallet.

Sammanfattningsvis, visar vårt resultat att EU-domstolen tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende framför rättsstatsprincipen i betydligt högre utsträckning i våra utvalda förhandsavgöranden.

7 Slutdiskussion

I detta avslutande kapitel för vi en diskussion om studiens resultat och ger förslag på fortsatta studier.

Syftet med studien är att undersöka hur EU-domstolen hanterar konflikterande värden när de dömer i förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern och om EU-domstolen tenderar att prioritera rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende högst. Vårt resultat visar att EU-domstolen i större utsträckning tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende framför rättsstatsprincipen. Att båda värden anses viktiga framgår i förhandsavgörandena då båda värden nämns återkommande, dock, som Beck Jörgensen och Bozeman (2007) påpekar, måste ett värde alltid stå högst.

Vårt resultat tyder på att EU-domstolen sätter principen om ömsesidigt förtroende högre i värdehierarkin än rättsstatsprincipen. I tidigare forskning återfinns det också att olika värden i värdehierarkin kan ses som antingen absoluta eller relativa. Absoluta värden är de som står högst i hierarkin och relativa värden är de värden som kan bortses från för att ge plats för ett annat, viktigare värde (Fukumoto & Bozeman, 2018:8). Vi kan tyda vårt resultat som att det absoluta av våra två värden är principen om ömsesidigt förtroende. Det relativa värdet, utifrån vårt resultat, är således rättsstatsprincipen. Detta för att principen om ömsesidigt förtroende tenderar att prioriteras framför rättsstatsprincipen och vi ser också att det i flera fall då EU-domstolen argumenterar för rättsstatsprincipen återfinns implicit argumentation för att principen om ömsesidigt förtroende ändå prioriteras. Med andra ord tyder vårt resultat på att rättsstatsprincipen kan bortses från för att principen om ömsesidigt förtroende ska kunna upprätthållas. Vi kan konstatera att vårt resultat är i likhet med vad Ostropolski (2015) och Södersten (2017) påvisar, att EU länge har främjat samarbetet mellan medlemsstaterna. Det är också intressant att påpeka att vårt resultat visar att principen om ömsesidigt förtroende tenderar att prioriteras framför rättsstatsprincipen, trots att principen om ömsesidigt förtroende inte har samma juridiska status som rättsstatsprincipen som återfinns i EU:s primärrätt.

Som tidigare forskning visat är det problematiskt att både rättsstatsprincipen och principen om ömsesidigt förtroende saknar en tydlig definition. Detta innebär en möjlighet för EU-domstolen att anpassa begreppens definition efter olika situationer och efter den politik som de vill föra. Det går i och med detta att påverka den politiska dagordningen och EU-domstolen kan fatta

beslut utan större motivering än att beslutet baseras på rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende. Det kan tänkas att EU-domstolens politiska agenda kan påverka hur argumentation förs och beslut fattas, vilket kan vara en bidragande faktor även i de förhandsavgöranden som studerats i denna studie. EU-domstolens makt att påverka den politiska agendan och EU:s medlemsstater härleder vi också till Fukumoto och Bozemans (2018) andra dimension, som handlar om förståelsen av att offentliga värden är en del av den politiska agendan.

Att principen om ömsesidigt förtroende tenderar att prioriteras i flertalet av våra utvalda förhandsavgöranden kan tyda på att EU-domstolen vill främja samarbetet och hålla samman medlemsstaterna för att unionen ska kunna uppfylla sitt syfte. Det kan också tyda på att EU-domstolen anser att det ömsesidiga förtroendet som antagits varit starkt mellan medlemsstaterna börjar försvagas, i och med de problem som råder inom EU. Dessa problem, så som hotet mot rättsstaten och Storbritanniens utträde ur unionen kan tänkas ha påverkat det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna negativt, då dessa händelser kan ses som ett tecken på att det inte längre existerar ett förtroende för att vissa medlemsstater uppfyller de grundläggande rättigheterna. Att en medlemsstat vill lämna samarbetet kan också innebära att förtroendet påverkas negativt. Detta kan vara en bidragande faktor till varför EU-domstolen tenderar att trycka hårt på vikten av ett ömsesidigt förtroende, för att de vill stärka det igen.

Vi vill påpeka att det i de fall där det förekommer öppen och tydlig kritik gällande hot mot rättsstaten (i exempelvis Polen och Ungern), trycker EU-domstolen hårt på rättsstatsprincipen och dess undervärden. Vi tänker att EU-domstolen i övriga fall kanske utgår från att rättsstatsprincipen upprätthålls, och att de därmed inte behöver trycka lika hårt på dessa värden. Det kan vara en bidragande faktor till varför det återfinns fler argument till fördel för principen om ömsesidigt förtroende. Vårt resultat behöver således inte betyda att EU-domstolen, genom att prioritera det ömsesidiga förtroendet, ignorerar rättsstatsprincipen. Finns det ett antagande om att de grundläggande rättigheterna redan upprätthålls, kanske EU-domstolen inte känner ett lika stort behov av att visa på vikten av dessa värden.

Vi funderar även på hur mycket omkringliggande faktorer påverkar EU-domstolen när de fattar beslut. Vi ser att de tre förhandsavgörandena som vi bedömt till fördel för rättsstatsprincipen är fall där Polen och Ungern är den utfärdande medlemsstaten. I dessa förhandsavgöranden fördes en tydlig argumentation till fördel för rättsstatsprincipen. Vi funderar kring huruvida det

påverkar EU-domstolen att både Polen och Ungern pekats ut som stater där rättsstaten hotas. Retoriken som förs i dessa tre förhandsavgöranden är olik den retorik som förs i övriga, då vikten av rättsstatsprincipen tydligt lyfts fram i dessa tre fall. Vi har också funderat över huruvida vår förståelse över den rådande situationen i dessa medlemsstater kan ha påverkat vår tolkning i dessa fall. Dock tror vi inte att det har påverkat vår bedömning, då argumentationen som förs i dessa förhandsavgöranden är tydlig till fördel för rättsstatsprincipen. Det var således inte några tveksamheter gällande hur de tre förhandsavgörandena skulle bedömas, då flera av våra undervärden för rättsstatsprincipen från vårt analysverktyg återfanns flera gånger explicit i materialet. Vi funderar även kring EU-domstolens objektivitet. En domstol ska vara neutral och inte fatta godtyckliga beslut. Vårt resultat visar dock att det verkar som att EU-domstolen påverkas av den rådande situationen i exempelvis Polen och Ungern, då det tydligt förs en annan retorik i dessa fall. Detta skulle kunna vara en faktor som kan påverka både rättsstatsprincipen och det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna i framtiden.

I vår analys ser vi att den implicita argumentationen i många fall stämmer överens med det faktiska utfallet, vilket indikerar att de bakomliggande argumenten har stor betydelse för hur EU-domstolen fattar beslut. Det kan också indikera att de explicita argumenten kanske används för att legitimera de beslut som fattas. Ett exempel på detta kan vara att genom att föra explicita argument för rättsstatsprincipen, men ändå prioritera principen om ömsesidigt förtroende i utfallet, garderar EU-domstolen sig. Vi upplever att detta skulle kunna tyda på att EU-domstolen är medveten om värdekonflikten som finns mellan våra två utvalda värden genom att explicit argumentera till fördel för ett värde, men fatta beslut till fördel för det andra värdet. Detta kan tolkas som att de vill skydda sig själva och gömma sig bakom sin argumentation för att inte tydligt visa vilket värde de värdesätter högst.

Att hotet mot rättsstaten är ett problem i EU uppmärksammas bland annat genom att sanktionsförfarandet i och med artikel 7 har aktiverats mot Polen och att Europeiska kommissionen har framfört ett ramverk för att stärka rättsstatsprincipen. Trots att hotet mot rättsstaten är ett reellt hot som diskuteras allt mer inom EU och runt om i medlemsstaterna, visar inte vårt resultat att rättsstatsprincipen prioriteras när EU-domstolen fattar beslut gällande den europeiska arresteringsordern de senaste två åren. Utifrån den rådande situationen inom EU, kunde vi anta att rättsstatsprincipen skulle få ett större utrymme i EU-domstolens argumentation, men det var inte fallet i denna studie. Vi finner det märkligt att

rättsstatsprincipen inte främjas mer, när EU just nu genomsyras av diskussioner kring hotet mot rättsstaten.

Det förekommer också mycket kritik för att de åtgärder som EU har till sitt förfogande gällande att skydda de grundläggande rättigheterna i artikel 2 inte är tillräckliga, att de inte är skrämmande för de medlemsstaterna som frångår artikel 2, utan att de mer innebär att medlemsstaten pekas ut och får ett dåligt rykte. Utifrån detta och att det verkar finnas en frustration inom både akademien och EU:s institutioner gällande att hotet mot rättsstaten inte åtgärdas, borde detta ha visat sig i EU-domstolens argumentation och beslut. Dock som vårt resultat visar, prioriteras inte rättsstatsprincipen i många fall. Vi funderar kring om det kan tänkas bero på att hotet mot rättsstaten också har hotat det ömsesidiga förtroendet och samarbetet mellan medlemsstaterna negativt och att EU-domstolen därför, för att hålla samman unionen, tenderar att prioritera det ömsesidiga förtroendet. Det kan tänkas att det ömsesidiga förtroendet prioriteras, för att hela EU-samarbetet riskerar att falla isär om detta inte finns. Dock tycker vi att hotet mot rättsstaten innebär ett starkt hot mot samarbetet, då det hotar demokratin och underminerar EU:s fundament.

Vårt resultat visar att EU-domstolen i högre utsträckning tenderar att prioritera principen om ömsesidigt förtroende framför rättsstatsprincipen. Vi anser att EU-domstolen för att bidra till att lösa hotet mot rättsstaten och den rådande krisen bör prioritera rättsstatsprincipen i högre grad. Om rättsstatsprincipen uppfylls av alla medlemsstater tror vi att det ömsesidiga förtroendet kommer automatiskt, men rättsstatsprincipens värden uppfylls inte endast för att medlemsstaterna har ett förtroende för varandra.

7.1 Förslag till vidare forskning

Ett förslag till vidare forskning är att göra en liknande studie utifrån en induktiv metod och alltså inte utgå från förutbestämda värden vid analys av materialet. Det vore också intressant att jämföra värden under en längre tid för och se om och hur EU-domstolens argument förändrats över tid. I så fall skulle det kunna studeras om argumentationen förändrats sedan rambeslutet om den europeiska arresteringsordern antogs år 2002. Ändringsrättsakten av rambeslutet om den europeiska arresteringsordern år 2009 gjordes för att stärka de grundläggande och de processuella rättigheterna (artikel 1 i EAW, 2009). Utifrån detta skulle det gå att göra en komparativ studie där förhandsavgöranden gällande den europeiska arresteringsordern undersöks för att se om de grundläggande och processuella rättigheterna har

främjats sedan ändringsrättsakten år 2009. I teoriutvecklande syfte föreslår vi även att i framtida studier inkludera faktorer som bevisbörda och ansvarsfördelning i definitionen av begreppen. Detta för att dessa faktorer återkommande framkom i EU-domstolens argumentation till fördel för antingen rättsstatsprincipen eller principen om ömsesidigt förtroende.

Det behövs även samhällsvetenskaplig forskning kring motsättningen mellan våra två värden, men med utgångspunkt i andra förhandsavgöranden, som inte gäller den europeiska arresteringsordern. Detta för att se om EU-domstolen tenderar att prioritera på liknande sätt i andra typer av ärenden. Det finns liknande spänningar mellan dessa två värden i asylmål. Det skulle vara intressant att göra motsvarande studie på asylområdet, då även det området hanterar rörligheten av personer mellan medlemsstaterna.

Avslutningsvis kan vi konstatera att tidigare studier gällande EU:s grundläggande rättigheter har påvisat att det inte verkar finnas tillräckliga åtgärder för att effektivt hantera hotet mot rättsstaten. Dessa studier har dock gjorts tidigare, före aktiveringen av artikel 7-förfarandet mot Polen. Vi tycker att det vore intressant att göra uppdaterade studier gällande rättsstatsprincipen och de grundläggande värdena nu efter att aktiveringen gjorts och då hotet om rättsstaten är mer aktuellt än någonsin. Detta för att se hur effektiva de implementerade åtgärderna är och för att undersöka om det krävs ytterligare åtgärder på området. Vidare forskning krävs då den rådande krisen inte bara hotar rättsstatsprincipen utan även påverkar det ömsesidiga förtroendet mellan EU:s medlemsstater och riskerar att underminera hela EU-samarbetets fundament och dess fortsatta existens.

Referenslista

Primärrätt och sekundärrätt

Fördraget om Europeiska unionen.

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2002/584/RIF).

Rådets rambeslut av den 26 februari 2009 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2009/299/RIF).

Rättspraxis

EU-domstolens mål C-492/18 PPU ECLI:EU:C:2019:108 TC.

EU-domstolens mål C-514/17 ECLI:EU:C:2018:1016 Sut.

EU-domstolens mål C-551/18 PPU ECLI:EU:C:2018:991 IK.

EU-domstolens mål C-327/18 PPU ECLI:EU:C:2018:733 RO.

EU-domstolens mål C-220/18 PPU ECLI:EU:C:2018:589 ML.

EU-domstolens mål C-216/18 PPU ECLI:EU:C:2018:586 LM.

EU-domstolens mål C-268/17 ECLI:EU:C:2018:602 AY.

EU-domstolens mål C-367/16 ECLI:EU:C:2018:27 Piotrowski.

EU-domstolens mål C-571/17 PPU ECLI:EU:C:2017:1026 Ardic.

EU-domstolens mål C-271/17 PPU ECLI:EU:C:2017:629 Zdziaszek.

EU-domstolens mål C-270/17 PPU ECLI:EU:C:2017:628 Tupikas.

EU-domstolens mål C-579/15 ECLI:EU:C:2017:503 Poplawski.

Litteraturförteckning

- Bárd, P., & van Ballegooij, W. (2018). Judicial independence as a precondition for mutual trust? The CJEU in *Minister for Justice and Equality v. LM*. *New Journal of European Criminal Law Vol.9*, ss. 353-365.
- Beck, G. (2017). Judicial Activism in the Court of Justice of the EU. *University of Queensland Law Journal*, ss. 333-353.
- Beck-Jørgensen, T., & Bozeman, B. (den 1 Mars 2002). Public Values Lost? Comparing cases on contracting out from Denmark and the United States. *Public Management Review, Volume 4, Number 1*, ss. 63-81.
- Beck-Jørgensen, T., & Bozeman, B. (2007). Public Values, An Inventory. *Administration & Society*, ss. 354-381.
- Beck-Jørgensen, T., & Sørensen, D.-L. (2012). Codes of Good Governance. *Public Integrity*, ss. 71-96.
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Bozeman, B. (2007). *Public values and public interest: Counterbalancing economic individualism*. Washington, DC: Georgetown Univ. Press.
- Bozeman, B., & Johnson, J. (2015). The Political Economy of Public Values: A Case for the Public Sphere and Progressive Opportunity. *The American Review of Public Administration 45.1*, ss. 61-85.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Buchanan, B., & Millstone, J. (1979). Public Organizations: A Value-conflict View. *International Journal of Public Administration 1.3*, ss. 261-305.
- Burlyuk, O. (2014). An Ambitious Failure: Conceptualising the EU Approach to Rule of Law Promotion (in Ukraine). *Hague Journal on the Rule of Law*, ss. 26-46.
- Böse, M. (2015). Human Rights Violations and Mutual Trust: Recent Case Law on the European Arrest Warrant. *Human Rights in European Criminal Law*, ss. 135-145.
- CURIA. (den 15 April 2019). *InfoCuria – Domstolens rättspraxis*. Hämtat från curia.europa.eu: <http://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=sv>
- de Bruijn, H., & Dicke, W. (2006). Strategies for Safeguarding Public Values in Liberalized Utility Sectors. *Public Administration, 84(3)*, ss. 717–735.
- de Graaf, G., & van der Wal, Z. (2010). Managing Conflicting Public Values: Governing With Integrity and Effectiveness. *The American Review of Public Administration*, ss. 623–630.
- de Graaf, G., Huberts, L., & Smulders, R. (2016). Coping with Public Value Conflicts. *Administration & Society*, ss. 1101–1127.

- Efrat, A. (den 8 Juni 2018). Assessing mutual trust among EU members: evidence from the European Arrest Warrant. *Journal of European Public Policy*, ss. 1-20.
- Europeiska kommissionen. (2011). *Stärkande av det ömsesidiga förtroendet inom det europeiska rättsliga området – en grönbok om tillämpningen av EU:s straffrättsliga lagstiftning på frågor som rör frihetsberövande*. KOM (2011) 327. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen. (den 11 Mars 2014). *Bilagor till meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet och rådet - En ny EU-ram för att stärka rättsstatsprincipen*. Hämtat från eur-lex.europa.eu: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:caa88841-aa1e-11e3-86f9-01aa75ed71a1.0003.01/DOC_2&format=PDF den 5 Mars 2019
- Europeiska kommissionen. (den 24 September 2018). *Europeiska kommissionen - Pressmeddelande*. Hämtat från europa.eu: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5830_sv.htm den 5 Mars 2019
- Europeiska kommissionen. (den 19 Februari 2019). *IP/11/454 Europeiska kommissionens Press Release*. Bryssel: Europeiska kommissionen. Hämtat från europa.eu: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-454_sv.htm den 27 Februari 2019
- Europeiska kommissionen. (2019). *Rule of law framework*. Hämtat från ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/rule-law/rule-law-framework_sv den 7 Mars 2019
- Europeiska unionen. (den 6 Mars 2019). *EU:s mål och värderingar*. Hämtat från europa.eu: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sv den 13 Mars 2019
- Fukumoto, E., & Bozeman, B. (2018). Public Values Theory: What Is Missing? *American Review of Public Administration*, ss. 1-14.
- Gill-Pedroa, E., & Groussot, X. (2017). The Duty of Mutual Trust in EU Law and the Duty to Secure Human Rights: Can the EU's Accession to the ECHR Ease the Tension? *NORDIC JOURNAL OF HUMAN RIGHTS VOL. 35, NO. 3*, ss. 258-274.
- Halstead, J. M., & Taylor, & M. (den 1 Juli 2000). Learning and Teaching about Values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education Vol. 30, No. 2*, ss. 169-202.
- Hazelhorst, M. (den 12 September 2018). Mutual Trust Under Pressure: Civil Justice Cooperation in the EU and the Rule of Law. *Netherlands International Law Review*, ss. 103-130.
- Hirschfeldt, J. (2018). Krisen för den demokratiska rättsstaten. *Svensk juristtidning*, ss. 76-88.
- Kochenov, D., & Pech, L. (2015). Monitoring and Enforcement of the Rule of Law in the EU: Rhetoric and Reality. *European Constitutional Law Review 11*, ss. 512-540.
- Magen, A. (2016). Cracks in the Foundations: Understanding the Great Rule of Law Debate in the EU. *Journal of Common Market Studies Vol 54. Number 5*, ss. 1050-1061.

- Marletta, A. (den 21 Juni 2017). A New Course for Mutual Trust in the AFSJ? Transnational Ne Bis in Idem and the Determination of the Merits of the Case in Kossowski. *New Journal of European Criminal Law*, ss. 108-115.
- Mitsilegas, V. (den 1 December 2015). The Symbiotic Relationship between Mutual Trust and Fundamental Rights in Europe's Area of Criminal Justice. *New Journal of European Criminal Law*, ss. 457-480.
- Moberg, A. (2019). Vad gör EU om nationalstatens återkomst sker på rättsstatsprincipens bekostnad? i A. Bakardjieva Engelbrekt, A. Michalski, L. Oxelheim, & Red., *EU och nationalstatens återkomst, Europaperspektiv 2019* (ss. 65-92). Falun: Santérus Förlag.
- Molina, A., & Spicer, M. (2004). Aristotelian Rhetoric, Pluralism, and Public Administration. *Administration & Society* 36.3, ss. 282-305.
- Müller, J.-W. (Mars 2015). Should the EU Protect Democracy and the Rule of Law inside Member States? *European Law Journal*, Vol. 21, No. 2, ss. 141-160.
- Nabatchi, T. (Mars 2018). Public Values Frames in Administration and Governance. *Perspectives on Public Management and Governance, Volume 1, Issue 1*, ss. 59–72.
- Niklewicz, K. (den 20 November 2017). Safeguarding the rule of law within the EU: lessons from the Polish experience. *European View*, ss. 281-291.
- O’Kelly, C., & Dubnick, M. J. (2005). Taking tough choices seriously: Public administration and individual moral agency. *Journal of Public Administration Research and Theory* 16, ss. 393-415.
- Ostropolski, T. (2014). The Principle of Proportionality under the European Arrest Warrant - with an Excursus on Poland. *New Journal of European Criminal Law*, Vol. 5, ss. 167-191.
- Ouwerkerk, J. (2018). Balancing Mutual Trust and Fundamental Rights Protection in the Context of the European Arrest Warrant. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* 26, ss. 103-109.
- Oxford dictionaries. (den 8 April 2019). *Value*. Hämtat från [www.en.oxforddictionaries.com: https://en.oxforddictionaries.com/definition/value](https://en.oxforddictionaries.com/definition/value)
- Pech, L. (den 24 September 2015). The EU as a global rule of law promoter: the consistency and effectiveness challenges. *Asia Europe Journal, Springer*, ss. 7-24.
- Pech, L. (2017). Rättsstatsprincipen i EU - betydelse, funktioner och utmaningar. i P. Bárd, J. Hirschfeldt, E. Letowska, L. Pech, F. Sterzel, A. Mellbourn, & RED., *Hoten mot rättsstaten i Europa* (ss. 91-121). Falun: Premiss.
- Pesch, U. (2008). Administrators and Accountability. The Plurality of Value Systems in the Public Domain. *Public Integrity*, 10(4), ss. 335–344.

- Prechal, S. (2017). Mutual Trust Before the Court of Justice of the European Union. *European Papers, Special Section – Mutual Recognition and Mutual Trust: Reinforcing EU Integration? (Second Part)*, ss. 75-92.
- Rizcallah, C. (den 3 Januari 2019). The Challenges to Trust-based Governance in the European Union: Assessing the Use of Mutual Trust as a Driver of EU Integration. *European Law Journal*, ss. 37-56.
- Schwartz, S. H., & Bilsky, W. (1987). Toward A Universal Psychological Structure of Human Values. *Journal of Personality and Social Psychology* 53.3, ss. 550-562.
- Schwarz, M. (2018). Let's Talk about Trust, Baby! Theorizing Trust and Mutual Recognition in the EU's Area of Freedom, Security and Justice. *European Law Journal*, ss. 124-141.
- Spicer, M. W. (2009). Value Conflict and Legal Reasoning in Public Administration. *Administrative Theory & Praxis* 31.4, ss. 537-555.
- Steenhuisen, B., Dicke, W., & de Bruijn, H. (2009). "Soft" public values in jeopardy: Reflecting on the institutionally fragmented situation in utility sectors. *International Journal of Public Administration*, 32, ss. 491-507.
- Storskrubb., E. (2016). Mutual Trust and the Limits of Abolishing Exequatur in Civil Justice. i E. Brouwer, & D. Gerard, *EU Working Papers: Mapping Mutual Trust: Understanding and Framing the Role of Mutual Trust in EU Law* (ss. 15-22). Italien: European University Institute, Max Weber Programme.
- Södersten, A. (November 2017). *EU och hoten mot rättsstaten*. Stockholm: Svenska institutet för europapolitiska studier.
- van der Mei, A.P. (2017). The European Arrest Warrant system: Recent developments in the case law of the Court of Justice. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Vol. 24(6), ss. 882-904.
- van der Wal, Z., & van Hout, E. T. (Februari 2009). Is Public Value Pluralism Paramount? The Intrinsic Multiplicity and Hybridity of Public Values. *International Journal of Public Administration*, ss. 220-231.
- van der Wal, Z., de Graaf, G., & Lawton, A. (den 31 Mars 2011). Competing Values in Public Management. *Public Management Review*, ss. 331-341.
- van Sliedregt, E. (2007). The European Arrest Warrant: Between Trust, Democracy and the Rule of Law: Introduction. The European Arrest Warrant: Extradition in Transition. *European Constitutional Law Review*, ss. 244-252.
- Weller, M. (den 26 Maj 2015). Mutual trust: in search of the future of European Union private international law. *Journal of Private International Law*, ss. 64-102.
- Witesman, E. M., & Walters, L. C. (2015). Modeling Public Decision Preferences Using Context-Specific Value Hierarchies. *The American Review of Public Administration* 45.1, ss. 86-105.